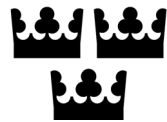

Arbetsmarknad

13

Förslag till statsbudget för 2002

Arbetsmarknad

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	7
2	Lagförslag.....	9
2.1	Lag om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program.....	9
2.2	Lag om ändring i lagen (2001:486) om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program.....	10
3	Arbetsmarknad.....	11
3.1	Omfattning.....	11
3.2	Utgiftsutvecklingen.....	11
3.3	Skatteavvikelser.....	12
4	Arbetsmarknadspolitik.....	13
4.1	Omfattning.....	13
4.2	Utgiftsutveckling.....	13
4.3	Mål.....	14
4.4	Politikens inriktning.....	15
4.5	Insatser.....	16
4.5.1	Statliga insatser inom politikområdet.....	16
4.5.2	Insatser utanför politikområdet.....	20
4.6	Resultatbedömning.....	20
4.6.1	Resultat.....	20
4.7	Revisionens iakttagelser.....	28
4.8	Analys och slutsatser.....	29
4.9	Budgetförslag.....	35
4.9.1	22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader.....	35
4.9.2	22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd ¹	37
4.9.3	22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader ¹	39
4.9.4	22:4 Särskilda insatser för arbetshandikappade.....	40
4.9.5	22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige.....	42
4.9.6	22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000-2006.....	43
4.9.7	22:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering.....	45
4.9.8	22:8 Bidrag till administration av grundbelopp till icke anslutna.....	45
4.9.9	22:9 Bidrag till Samhall AB.....	46
4.9.10	22:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten.....	46

4.9.11	22:11 Bidrag till lönegarantiersättningen.....	47
--------	--	----

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	10
3.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet.....	13
3.2 Härledning av nivån 2002–2004	13
3.3 Skatteavvikelse.....	14
4.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet.....	15
4.2 Sammansättning av den öppna arbetslösheten och de konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska programmen	19
4.3 Arbetsmarknadspolitiska program.....	20
4.4 Kvantitativa verksamhetsmål budgetåret 2000 och 2001.....	24
4.5 Antalet långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna och deras andel av arbetslösa respektive samtliga inskrivna i respektive grupp	25
4.6 Arbetsmarknadspolitiska program.....	26
4.7 Anslagsutveckling	37
4.8 Arbetslivsinriktad rehabilitering, ALT	38
4.9 Aske kursgård.....	38
4.10 Härledning av nivån 2002–2004	39
4.11 Anslagsutveckling	39
4.12 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser.....	40
4.13 Härledning av nivån 2002–2004	41
4.14 Anslagsutveckling	41
4.15 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser.....	42
4.16 Härledning av nivån 2002–2004	42
4.17 Anslagsutveckling	42
4.18 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser.....	43
4.19 Härledning av nivån 2002–2004	44
4.20 Anslagsutveckling	44
4.21 Härledning av nivån 2002–2004	45
4.22 Anslagsutveckling	45
4.23 Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden	45
4.24 Härledning av nivån 2002–2004	46
4.25 Anslagsutveckling	47
4.26 Härledning av nivån 2002–2004	47
4.27 Anslagsutveckling	47
4.28 Härledning av nivån 2002–2004	48
4.29 Anslagsutveckling	48
4.30 Anslagsutveckling	48
4.31 Anslagsutveckling	49
4.32 Härledning av nivån 2002–2004	50

Diagramförteckning

4.1 Antalet arbetslösa	15
4.2 Antalet sysselsatta	15
4.3 Antal i konjunkturberoende program	17

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program (avsnitt 2.1),
2. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:486) om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program (avsnitt 2.2),
3. godkänner att 15 210 000 kronor av inflytande arbetsmarknadsavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter får användas för tillsynen av arbetslöshetsförsäkringen, (avsnitt 4.9.1),
4. bemyndigar regeringen att under 2002, i fråga om ramanslaget 22:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd*, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 4 000 000 000 kronor under åren 2003 - 2005 (avsnitt 4.9.2),
5. bemyndigar regeringen att under 2002, i fråga om ramanslaget 22:3 *Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader*, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 3 000 000 000 kronor under åren 2003 -2005 (avsnitt 4.9.3),
6. bemyndigar regeringen att under 2002, i fråga om ramanslaget 22:4 *Särskilda insatser för arbetshandikappade*, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 6 000 000 000 kronor under åren 2003 - 2005 (avsnitt 4.9.4),
7. bemyndigar regeringen att under 2002, i fråga om ramanslaget 22:7 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000 - 2006*, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 4 000 000 000 kronor under åren 2003 - 2008 (avsnitt 4.9.6),
8. för budgetåret 2002 anvisar anslagen under utgiftsområde 13 *Arbetsmarknad* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	
22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	ramanslag	4 517 058
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	ramanslag	36 023 000
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	ramanslag	4 682 582
22:4 Särskilda insatser för arbetshandikappade	ramanslag	7 139 492
22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	ramanslag	92 400
22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000-2006	ramanslag	1 721 460
22:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	ramanslag	20 596
22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet	ramanslag	61 000
22:9 Bidrag till Samhall AB	ramanslag	4 262 419
22:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	obetecknat anslag	7 229
22:11 Bidrag till lönegarantiersättning	ramanslag	388 000
Summa		58 915 236

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Lag om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

En kommun får anordna praktik eller annan verksamhet på heltid för arbetslösa ungdomar som inte genomgår gymnasieskola eller liknande utbildning till dess de fyller 20 år.

Kommunen har rätt till ersättning från staten för sådan verksamhet. Rätten till ersättning gäller under förutsättning att avtal träffas med regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. I ett sådant avtal skall anges de villkor som skall gälla för att ersättning skall lämnas.

Kommunen *beslutar om vilken ersättning som skall lämnas till den som deltar i verksamheten.*

Kommunen *skall till den som deltar i verksamheten betala ut ersättning med 950 kronor per månad.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

2.2 Lag om ändring i lagen (2001:486) om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program i stället för dess lydelse enligt lagen (2001:486) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Den som är berättigad till ersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring har vid deltagande i verksamhet som anordnas av kommunen enligt 3 § rätt till aktivitetsstöd.

Kommunen skall till den som tar del av verksamhet enligt 3 § och som uppbär försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) när han eller hon börjar delta i verksamheten utge ersättning med ett belopp som motsvarar försörjningsstödet. Detsamma skall gälla beträffande den för vilken fattas beslut om sådant försörjningsstöd som avses i första stycket under tid som han eller hon deltar i verksamheten.

Kommunen skall till deltagare som inte erhåller ersättning enligt första eller andra stycket betala ut ersättning med 2 562 kronor per månad.

Kommunen skall till deltagare som inte erhåller ersättning enligt första eller andra stycket betala ut ersättning med 3 160 kronor per månad.

Ersättningen enligt andra och tredje stycket skall benämnas utvecklingsersättning.

3 Arbetsmarknad

3.1 Omfattning

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Arbetsmarknadspolitik.

3.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 3.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet

Miljoner kronor (löpande priser)

	Utfall 2000 ¹	Anslag 2001 2	Utgifts- prognos 2001	Förslag anslag 2002	Beräknat anslag 2003	Beräknat anslag 2004
Arbetsmarknadspolitik	33 224	62 147	59 313	58 915	58 600	58 153
Totalt för utgiftsområde 13 Arbetsmarknad	33 224	62 147	59 313	58 915	58 600	58 153

¹ Avser endast de anslag som under budgetåret 2000 fanns upptagna under utgiftsområdet.

² Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

Utgiftsområdesramen utökades med cirka 30 000 miljoner kronor 2001 till följd av att anslag som tidigare fanns upptagna under det dåvarande utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv överfördes till utgiftsområdet.

Redovisning av utgiftsutvecklingen görs under politikområdet Arbetsmarknadspolitik avsnitt 4.2.

Tabell 3.2 Härledning av nivån 2002–2004

Miljoner kronor

	2002	2003	2004
Ramnivå 2001 ¹	62 147	62 147	62 147
Förändring till följd av:			
Beslut	-311	-375	-433
Pris- och löneomräkning	81	191	289
Övr. makroekonomiska förut sättn.	-830	-521	-15
Volym	-2 162	-2 847	-3 836
Överföring till/från andra utg.omr. m.m.	-10	4	1
Summa förändring	-3 232	-3 547	-3 994
Ny ramnivå	58 915	58 600	58 153

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

3.3 Skatteavvikelser

Tabell 3.3 Skatteavvikelse

	Skatteavvikelse Brutto mdr kr		Skatteavvikelse Netto mdr kr	
	2001	2002	2001	2002
Saldopåver- kande skatte- kreditering vid anställnings- stöd	2,4	2,4	1,8	1,8

Bidragen under utgiftsområdet redovisas i huvudsak som anslag på statsbudgetens utgiftssida. Sedan hösten 1999 finns dock även stöd på statsbudgetens inkomstsida i form av särregler i

skattelagstiftningen. Detta betecknas som saldo-
påverkande skatteavvikelse. Anställningsstöd
lämnas i form av en skattekreditering på arbets-
givarens skattekonto och innebär minskade skat-
teintäkter på budgetens inkomstsida. Detta stöd
beräknas medföra skattekreditering om 1 800
miljoner kronor 2002.

4 Arbetsmarknadspolitik

4.1 Omfattning

Politikområdet omfattar platsförmedling, arbetsmarknadspolitiska program, bidrag till arbetslöshetsersättning, särskilda insatser för arbetshandikappade samt lönegarantiersättning som skall ersätta arbetstagarnas lönefordringar vid arbetsgivarens konkurs. Vidare ingår Europe-

iska socialfonden samt bidrag till Samhall AB och Stiftelsen Utbildning Nordkalotten. Därutöver omfattar politikområdet förvaltningskostnader för Arbetsmarknadsverket (AMV), Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU), Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige samt AMV:s avgiftsfinansierade tjänster Arbetslivstjänster och Aske kursgård.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet

Miljoner kronor (löpande priser)

	Utfall 2000 ¹	Anslag 2001 ²	Utgifts- prognos 2001 ³	Förslag anslag 2002	Beräknat anslag 2003	Beräknat anslag 2004
22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	-	4 435	4 457	4 517	4 631	4 722
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	32 251	38 445	36 710	36 023	36 063	35 958
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	-	5 417	4 931	4 682	4 310	3 809
22:4 Särskilda insatser för arbetshandikappade	-	6 542	6 321	7 139	7 199	7 259
22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	-	92	97	92	95	97
22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000-2006	-	1 663	700	1 721	1 533	1 538
22:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	-	21	20	21	21	22
22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet	-	63	58	61	63	64
22:9 Bidrag till Samhall AB	-	4 262	4 262	4 262	4 262	4 262
22:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	-	7	7	7	7	7
22:11 Bidrag till lönegarantiersättning	973	963 367	1 247	388	416	416
Totalt politikområdet Arbetsmarknadspolitik	33 224	62 147	59 313	58 915	58 600	58 153

¹ Avser endast de anslag som under budgetåret 2000 fanns upptagna under utgiftsområdet.

² Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002. Inkluderar även de under budgetåret 2001 uppförda anslagen 22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 1995-1999 om 234 miljoner kronor samt 22:13 Lernia AB om 1 miljon kronor. Dessa anslag upphör från 2002.

³ Inkluderar utgiftsprognoser för de under budgetåret 2001 uppförda anslagen 22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 1995-1999 samt 22:13 Lernia AB på 500 miljoner kronor respektive 3 miljoner kronor. Dessa anslag upphör från 2002.

Utgifterna inom politikområdet är konjunkturberoende och styrs i huvudsak av utvecklingen av den öppna arbetslösheten, omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen, ersättningsnivåerna inom arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstöden samt antalet företagskonkurser. Den fortsatt positiva utvecklingen på arbetsmarknaden gjorde att utgifterna minskade kraftigt 2000 jämfört med 1999 till följd av ett mindre antal öppet arbetslösa och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program. Denna utveckling har fortsatt under 2001. Förändringen av politikområdesramen jämfört med 2001 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av att utgifterna för arbetslöshetsersättning beräknas bli lägre på grund av att antalet ersättningsdagar per arbetslös minskat. De genomsnittliga ersättningsnivåerna har dock ökat och beräknas öka ytterligare främst genom höjda ersättningsnivåer inom arbetslöshetsförsäkringen från den 2 juli 2001. Motsvarande ökning har även skett för aktivitetsstöd. Därutöver har den lägsta ersättningen vid aktivitetsstöd höjts till 143 kronor per dag 2001. Den lägsta ersättningen vid aktivitetsstöd kommer stegvis att höjas för att 2003 uppgå till 223 kronor per dag.

4.3 Mål

För 2002 gäller samma mål som för innevarande budgetår.

- en väl fungerande arbetsmarknad med full sysselsättning och god ekonomisk tillväxt.

För budgetåret 2000 angavs följande övergripande mål för arbetsmarknadspolitiken:

- hålla nere vakanstiderna för lediga platser,
- minska långtidsarbetslösheten,
- motverka långa tider utan reguljärt arbete,
- medverka till att underlätta och stimulera omställning och därigenom öka flexibiliteten på arbetsmarknaden.

För innevarande budgetår gäller en ny struktur med indelning i politikområden. Den nya indelningen i politikområden har inte inneburit någon förändring av arbetsmarknadspolitikens uppgifter. Målet för arbetsmarknadspolitiken uppnås genom en effektiv matchning mellan arbetssö-

kande och lediga arbeten tillsammans med kompetenshöjande insatser och andra program för arbetslösa. Arbetsmarknadspolitiken skall också bidra till tillväxt och ett konkurrenskraftigt näringsliv i alla delar av landet samt skapa förutsättningar för flexibilitet, trygghet, delaktighet och jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet. Könsuppdelningen på arbetsmarknaden skall motverkas.

Arbetsmarknadspolitiken skall också ligga i linje med EU:s sysselsättningsriktlinjer. Dessa är indelade i fyra huvudområden. Inom varje huvudområde finns riktlinjer som anger vad länderna bör göra och i vissa fall finns konkreta mål. Den svenska arbetsmarknadspolitiken ligger väl i linje med EU:s sysselsättningsriktlinjer och i många fall har regeringen en högre ambitionsnivå än vad som fastställs i EU:s sysselsättningsriktlinjer. Hur Sverige genomför EU:s sysselsättningsriktlinjer redovisas varje år i Sveriges handlingsplan för sysselsättning

För att uppnå målen är arbetsmarknadspolitikens uppgift att:

- medverka till att arbetssökande sammanförs med vakanta platser. Uppgiften är arbetsmarknadspolitikens viktigaste och genom en snabb vakanstillsättning kommer arbetsmarknaden att fungera bättre och friktionsarbetslösheten att minimeras,
- öka de arbetslösas kunskaper. Med ökade kunskaper underlättas omställning på arbetsmarknaden samtidigt som den enskildes ställning stärks. Därmed minskar även flaskhalsproblematiken,
- arbetslöshetsförsäkringen skall underlätta och stimulera omställning på arbetsmarknaden, vilket bidrar till en fungerande försörjning av arbetskraft till företag och förvaltningar. Ersättning skall utgå enligt principen om inkomstbortfall under en övergångsperiod av arbetslöshet.
- stödja dem som har det svårast att få ett arbete. Genom att ta till vara under- och outnyttjade resurser på arbetsmarknaden ökar samhällets gemensamma produktion och därmed tillskottet till den gemensamma försörjningen. Långtidsinskrivna, ofrivilligt deltidsarbetande, äldre långtidsarbetslösa, utrikesfödda arbetslösa eller personer med funktionshinder utanför arbetsmarknaden är alla grupper som i dag inte är fullt utnyttjade resurser på arbetsmarknaden.

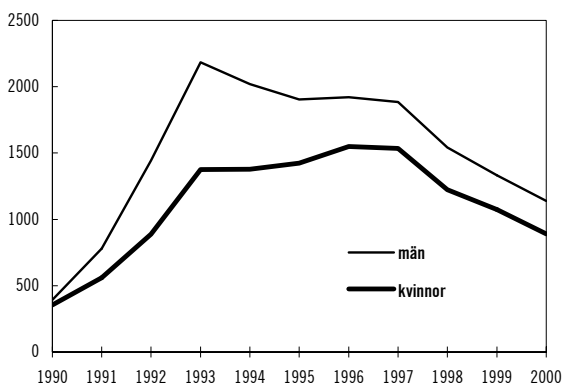
4.4 Politikens inriktning

De arbetsmarknadspolitiska insatserna skall koncentreras till att effektivt matcha arbetsöskande mot lediga platser och insatser för att motverka flaskhalsar samt stödja dem som har svårast att få arbete. Insatserna skall präglas av respekt för individen, rättstrygghet och en tydligare arbets- och kompetenslinje.

Att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten är en prioriterad uppgift och målet är full sysselsättning. Regeringen satte 1996 målet att den öppna arbetslösheten skulle halveras från 8 procent till 4 procent vid slutet av 2000. Målet uppnåddes under senare delen av 2000. På vägen mot full sysselsättning satte regeringen 1998 även upp delmålet om att andelen reguljärt sysselsatta mellan 20 och 64 år skulle öka från dåvarande knappa 75 procent till 80 procent 2004. En fortsatt låg arbetslöshet och en ökning av sysselsättningen är också viktiga medel för att uppnå regeringens mål att halvera antalet socialbidragstagare. SCB:s arbetskraftsundersökningar visar att arbetsmarknaden fortsätter att utvecklas positivt och att målet sannolikt kommer att uppfyllas.

Diagram 4.1 Antalet arbetslösa

hundralet

Antalet sysselsatta väntas nu öka med 92 000 personer mellan 2000 och 2002. Den reguljära sysselsättningsgraden för personer mellan 20 och 64 år förutses stiga till 78,2 procent nästa år, mätt som årsgenomsnitt.

I juli 2001 var den reguljära sysselsättningsgraden 79,9 procent. Även om sysselsättningen varierar mycket under året visar detta att målet om 80 procent ligger inom räckhåll.

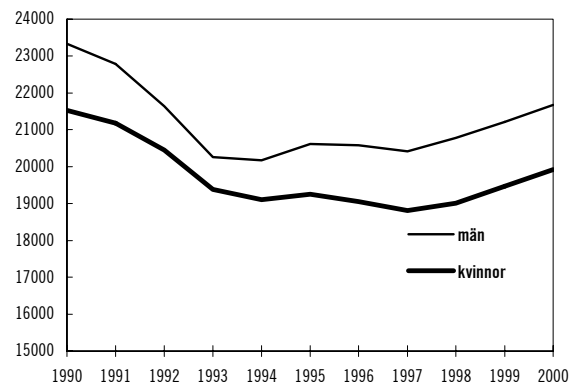
Arbetslösheten har legat runt 4 procent det första halvåret i år, vilket är cirka 1 procentenhet lägre än första halvåret 2001. Under samma peri-

od var drygt 2,5 procent i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program, vilket tillsammans med den öppna arbetslösheten ger ett obalansantal på cirka 6,5 procent.

En stor utmaning är att skapa förutsättningar för att alla delar av landet och befolkningen ska få del av den positiva utvecklingen. I dag utvecklas arbetslöshet och sysselsättning ojämnt mellan olika regioner och olika grupper av människor. Vissa regioner har i dag en mycket låg arbetslöshet medan andra har en avsevärt högre arbetslöshet. Sysselsättningen ökar i Sverige men är fortfarande oacceptabelt låg bland t.ex. invandrare.

Diagram 4.2 Antalet sysselsatta

hundralet

Sverige står vidare inför stora demografiska förändringar. Antalet personer i yrkesverksam ålder kommer att minska kraftigt. Om andelen sysselsatta äldre fortsätter att ligga kvar på nuvarande låga nivå beräknas det 2010 vara fler personer som lämnar arbetsmarknaden än som träder in. För att möta detta måste alla människors erfarenhet, kompetens och vilja att arbeta tas till vara. Sysselsättningen måste fortsätta att öka och alla människor måste få möjlighet att ta del av de nya jobben.

Arbets- och kompetenslinjen är grunden i den svenska arbetslivs- och arbetsmarknadspolitiken. För att främja en snabb tillsättning av lediga platser och motverka långtidsarbetslöshet och utslagning från arbetsmarknaden prioriteras aktiva insatser före passivt understöd. Det innebär att de som har svårigheter att få eller behålla ett arbete i första hand skall erbjudas utbildning eller andra kompetenshöjande insatser för att öka sina möjligheter till anställning. Dessa insatser tillsammans med en effektiv platsförmedling förbättrar arbetsmarknadens funktionssätt och motverkar därigenom flaskhalsar.

Insatserna måste i än större utsträckning än tidigare inriktas på ett effektivt platsförmedlingsarbete och insatser inom ramen för aktivitetsgarantin för grupper som har svårast att få ett arbete. Förstärkta arbetsgivarkontakter är viktiga såväl i platsförmedlingsarbetet som inom ramen för aktivitetsgarantin. Den könsuppdelade arbetsmarknaden skall motverkas och mångfalden i den svenska arbetskraften skall bättre tas till vara. Inlåsnings- samt undanträngningseffekter och konkurrensnedvridning i de arbetsmarknadspolitiska programmen skall motverkas. Arbetsgivarnas missbruk av arbetsmarknadspolitiska program måste kraftfullt åtgärdas. En viktig uppgift är också att skapa förutsättningar för en fortsatt god tillväxt genom insatser som ökar arbetskraftsutbudet. Långtidsinskrivna och ofrivilligt deltidssamarbetande är grupper som i dag inte är fullt utnyttjade på arbetsmarknaden. Samtidigt finns det många personer som vill arbeta men som i dag står utanför arbetsmarknaden av olika skäl. Det gäller t.ex. många invandrare och personer med funktionshinder. Genom att ta till vara dessa människors kompetens kan ett mycket stort arbetskraftsutbud nyttjas.

EU:s sysselsättningsriktlinjer

Genom Amsterdamfördraget lades grunden för EU-ländernas samarbete inom sysselsättningsområdet. Gemensamma målsättningar i form av riktlinjer för sysselsättningspolitiken antas årligen inom ramen för den europeiska sysselsättningsstrategin. Redovisning av hur riktlinjerna verkställs i nationella handlingsplaner för sysselsättning och jämförelser länderna emellan skall leda till att målen uppfylls. EU:s sysselsättningsriktlinjer är indelade i fyra pelare; att förbättra anställbarheten, att utveckla företagarandan, att uppmuntra företagens och de anställdas anpassningsförmåga samt att stärka jämställdheten mellan kvinnor och män. Inom varje huvudområde finns riktlinjer som anger vad länderna bör göra och i vissa fall finns konkreta mål. Europeiska socialfonden skall användas för att stärka stödet för genomförandet av riktlinjerna.

Arbetsmarknadspolitiken har främst betydelse för genomförandet av den första pelaren i sysselsättningsriktlinjerna. Även socialfondsinsatserna i Sverige, inom bl. a. mål 3, har en stark koppling till sysselsättningsstrategin.

Sysselsättningsriktlinjerna för 2001 har förändrats i vissa avseenden jämfört med riktlinjerna för 2000. I likhet med tidigare år är riktlinjer-

na sorterade under fyra pelare. Nytt för 2001 är att besluten från det Europeiska rådets möte i Lissabon, det s.k. Lissabontoppmötet, har inarbetats och att de bl.a. utgör fem horisontella mål för riktlinjerna. Medlemsstaterna har i dessa bl.a. åtagit sig att uppnå målet om full sysselsättning och att den genomsnittliga sysselsättningsgraden i hela EU skall vara 70 procent totalt och 60 procent för kvinnor före 2010. Vid toppmötet i Stockholm 2001 enades medlemsstaterna om att sätta ett delmål före januari 2005 på totalt 67 procent och 57 procent när det gäller kvinnor. Sysselsättningsgraden i Sverige var cirka 75 procent första halvåret 2001 totalt sett och cirka 73 procent för kvinnor.

4.5 Insatser

4.5.1 Statliga insatser inom politikområdet

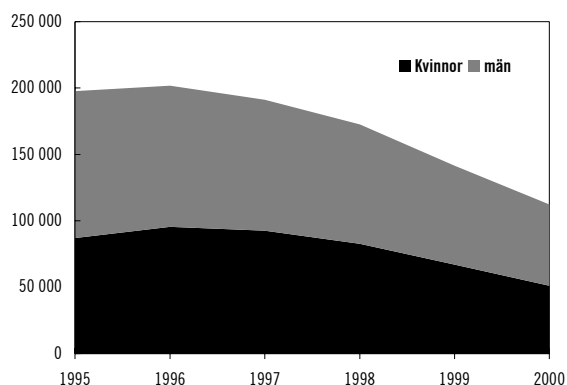
Arbetsmarknadspolitiken är nära relaterad till den ekonomiska politiken. Inom arbetsmarknadspolitiken finns det en rad insatser och program som bidrar till målsättningen om en god ekonomisk tillväxt, ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet i alla delar av landet.

De arbetsmarknadspolitiska programmen

De arbetsmarknadspolitiska programmen är av central betydelse för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden genom bl.a. utbildning eller andra kompetenshöjande insatser. Under 2000 infördes särskilt anställningsstöd, förstärkt anställningsstöd och aktiviteter inom vägledning och platsförmedling som arbetsmarknadspolitiska program. I genomsnitt per månad var drygt 112 600 personer i någon form av konjunkturberoende program under året. Det var 22 000 personer färre än året innan, se diagram 4.3 och tabell 4.2.

Därutöver infördes aktivitetsgarantin inom vilken arbetslösa erbjuds sammanhållande insatser på heltid till dess att de får ett arbete, börjar studera eller lämnar arbetsförmedlingen av andra skäl. Syftet med aktivitetsgarantin är att de som har det allra svårast att få ett arbete skall öka sina möjligheter att få ett jobb och en fastare förankring på arbetsmarknaden. Basen skall vara jobb-sökaraktiviteter men även andra arbetsmarknadspolitiska program kan användas.

Diagram 4.3 Antal i konjunkturberoende program

Arbetsmarknadsutbildning är efter platsförmedlingen den viktigaste insatsen för att stärka den enskildes möjligheter till arbete samtidigt som s.k. flaskhalsar på arbetsmarknaden kan motverkas. I genomsnitt deltog drygt 30 000 personer i månaden i någon form av arbetsmarknadsutbildning under 2000.

Efter en period av försöksverksamhet infördes aktivitetsgarantin i hela landet den 1 augusti 2000. Aktivitetsgarantin skall minska långtidsarbetslösheten och motverka andelen långtidsinskrivna vid arbetsförmedlingarna. Resultatet bör också vara att rundgången mellan perioder av öppen arbetslöshet och deltagande i program upphör. I mitten av juni 2001 omfattades drygt 31 000 personer av aktivitetsgarantin. Det genomsnittliga antalet deltagare per månad i övriga arbetsmarknadspolitiska program redovisas i tabell 4.3.

I takt med en ökad efterfrågan på arbetskraft har arbetslösheten minskat och sysselsättningen ökat även för personer med utländsk bakgrund. Skillnaderna mellan invandrare och svenskfödda när det gäller arbetslöshet och sysselsättning har visserligen minskat, men är fortfarande oacceptabelt stora. Insatser för att förbättra invandras arbetsmarknadssituation är därför även fortsättningsvis mycket angelägna, en inriktning som också markerats i Europeiska socialfondens mål 3 och gemenskapsinitiativet Equal.

Tabell 4.2 Sammansättning av den öppna arbetslösheten och de konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska programmen

(%)						
	Arbetslösa			Program		
	1999	2000	2001*	1999	2000	2001*
Kvinnor	45	45	43	47	45	45
Män	55	55	57	53	55	55
Totalt	100	100	100	100	100	100
55- år	15	19	20	12	16	17
Därav: <i>kvinnor</i>	14	18	19	12	15	16
<i>män</i>	15	20	21	12	16	18
25-54 år	70	67	65	66	67	68
Därav: <i>kvinnor</i>	71	68	66	68	68	70
<i>män</i>	69	66	64	65	65	67
20-24 år	12	11	12	17	14	12
Därav: <i>kvinnor</i>	12	11	12	15	12	11
<i>män</i>	13	12	13	18	15	13
18-19 år	3	3	3	5	4	3
Därav: <i>kvinnor</i>	3	3	2	6	5	4
<i>män</i>	3	2	3	4	3	3
Totalt	100			100		
Arbetshandikappade	11	11	10	16	19	19
Därav: <i>kvinnor</i>	11	11	10	16	19	19
<i>män</i>	11	11	10	16	18	18
Utomnordiska medborgare	10	9	9	12	11	11
Därav: <i>kvinnor</i>	10	9	9	11	11	11
<i>män</i>	11	10	9	12	11	12

* Första halvåret 2001

I 2000 års ekonomiska vårproposition aviserade regeringen att 100 miljoner kronor per år under perioden 2001-2003 skulle användas för att öka sysselsättningen bland invandrare. Av dessa medel föreslogs i budgetpropositionen för 2001 att 65 miljoner kronor tillföras anslaget 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader, för kompletterande utbildningsinsatser inom vård och andra bristyrken. I AMV:s regleringsbrev för 2001 avsattes ytterligare medel för detta ändamål och sammanlagt skulle minst 100 miljoner kronor användas för utbildning av perso-

ner med utländsk högskoleutbildning inom olika bristyrken samt för vårdutbildning av arbetslösa invandrare. Den delrapport som AMS lämnade till regeringen i augusti 2001 visade att länsarbetsnämnderna i april 2001 planerat för sammanlagt cirka 3 400 platser.

Olika typer av språkutbildning samt utbildningar inom teknik och vård dominerar. Eftersom utbildningarna inte har hunnit avslutas går det ännu inte att säga något om resultaten.

Tabell 4.3 Arbetsmarknadspolitiska program

	Genomsnittligt antal per månad								
	1999			2000			2001**		
	Totalt	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män
Anställning med lönebidrag	50 077	19 665	30 412	48 540	18 987	29 553	50 063	19 537	30 526
Anställningsstöd*	9 681	3 434	6 247						
Individuellt anställningsstöd				302	118	184			
Särskilt anställningsstöd (>57 år)				17	5	12	1 156	495	661
Förstärkt anställningsstöd (4-årsinskr.)				144	44	100	1 476	510	966
Allmänt anställningsstöd	980	363	617	5 869	1 989	3 880	4 211	1 524	2 687
Förstärkt anställningsstöd (2-årsinskr.)	638	213	426	8 925	3 113	5 812	10 977	3 881	7 096
Arbetslivsutveckling*	7 964	3 794	4 171						
Arbetsmarknadsutbildning	44 955	22 549	22 406	30 559	15 308	15 251	23 600	11 483	12 117
Förberedande utbildning							7 969	4 142	3 827
Arbetsplatsintroduktion*	2 284	1 015	1 268						
Arbetspraktik*	22 497	9 811	12 685	25 747	11 256	14 491	24 715	11 194	13 521
Datortek	7 328	4 019	3 310	5 665	3 124	2 541	5 393	3 014	2 379
IT-satsningen*	3 081	1 094	1 987	265	96	169			
Vägledning och platsförmedling				4 338	1 856	2 482	15 674	6 978	8 696
Vägledningsinsatser utanför aktivitetsgar.				252	109	143	14	6	8
Kommunalt program för ungd. <20 år	7 309	4 083	3 226	4 582	2 503	2 079	3 769	1 980	1 789
Skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare	5 758	1 214	4 544	5 277	1 124	4 153	5 456	1 200	4 256
Offentliga tillfälliga arbeten	7 780	3 692	4 088	5 553	2 619	2 934	153	63	90
Projektarbete*	655	280	375						
Projekt med arbetsmarknadspolitisk inr.				24	14	10	342	193	149
Resursarbete	2 943	1 981	962	106	71	35			
SIUS**	188	81	107	298	130	168	241	104	137
Start av näringsverksamhet	10 813	4 918	5 895	8 537	3 559	4 979	7 579	3 098	4 481
Utbildning i företag	957								
Ungdomsgaranti 20-24 år	5 555	2 484	3 071	4 685	2 052	2 633	4 816	2 135	2 681
Arbetslivsinriktad rehabilitering (AMI)	6 899	3 316	3 583	6 724	3 198	3 526	5 900	2 800	3 100
Samhall	27 000	12 400	14 600	26 800	12 300	14 500	26 400	12 100	14 300

* Upphört.

** Avser första halvåret 2001.

Källa: AMS statistiktjänst

Inom arbetsmarknadspolitiken har medel kunnat användas för otraditionella insatser i form av projekt som är arbetsmarknadspolitiskt motiverade men som inte ryms inom ordinarie program. Syftet är att pröva nya metoder för att bättre uppnå verksamhetsmålen. Resultaten av insatserna har dock varit svåra att följa upp. Den totala medelsramen för otraditionella insatser har omfattat andra ändamål än projekt, t.ex. förhöjda dagsverkskostnader i samband med anställningsstöd och reseersättning vid arbetsmarknadsutbildning. Medelsramen på anslaget för arbetsmarknadspolitiska program har renodlats till att endast avse projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning. Övriga ändamål finansieras utanför denna medelsram. Samtidigt har föreskrifterna förtydligats vad gäller behovet av syfte och uppföljning av projekten. Förutsättningarna för uppföljning och återrapportering har därmed ökat.

Genom regeringens särskilda satsning på feriarbeten för gymnasie studerande ungdomar skapades sommaren 2000 närmare 33 000 sommarjobb (uppgifterna för i år är ännu inte tillgängliga). Mot bakgrund av den kraftigt minskade ungdomsarbetslösheten har för 2000 medlen halverats till 50 miljoner kronor jämfört med tidigare.

Syftet med satsningen är främst att skapa arbetstillfällen för ungdomar som har särskilda svårigheter att ordna sommarjobb på egen hand, inte sällan handlar det om ungdomar med invandrabakgrund. Länsarbetsnämndernas sammanställningar från 2000 visar att antalet ungdomar med invandrabakgrund bara utgjorde 5 000 eller 15 procent av det totala antalet feriearbetande. Detta kan inte anses tillfredsställande. AMS bör därför se över hur medlen för feriearbeten fördelas mellan länen – och hur avtalen med berörda kommuner skrivs – för att garantera att en större andel av dessa medel används för att underlätta för invandrarungdomar att erhålla sommarjobb.

Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

Arbetslöshetsersättning lämnas vid ofrivillig arbetslöshet och kompenserar för förlorad arbetsinkomst. I de arbetsmarknadspolitiska programmen lämnas aktivitetsstöd till deltagarna eller skattereduktion till arbetsgivarna, alternativt bidrag till arbetsgivare. Arbetslöshetsersättningen förutsätter och gör det möjligt att den arbetslöse aktivt söker arbete medan aktivitets-

stödet förutsätter och gör det möjligt med kompetensutveckling under arbetslöshet.

Reglerna för arbetslöshetsförsäkringen har förändrats för att stärka incitamenten att söka arbete. De nya reglerna trädde i kraft den 5 februari 2001. Syftet med reformen är att stärka arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring samtidigt som rundgången mellan öppen arbetslöshet och arbetsmarknadspolitiska program bryts. Arbetsmarknadspolitiska program kommer inte längre att återkvalificera till nya perioder med arbetslöshetsersättning. Under de första 100 ersättningsdagarna får den arbetsökande begränsa sitt arbetssökande. Därefter ställs krav på den sökande om både yrkesmässig och geografisk rörlighet. Den 2 juli 2001 höjdes högsta ersättningen med 100 kronor från högst 580 till högst 680 kronor under de 100 första ersättningsdagarna. För arbetslösa med grundbelopp höjdes ersättningen från 240 kronor till 270 kronor.

I händelse av arbetsgivares konkurs utbetalas inom vissa begränsningar en statlig lönegaranti för de fordringar som arbetstagaren har.

Europeiska socialfonden

EG-kommissionen fastställde i september 2000 ett samlat programdokument för Europeiska socialfondens mål 3 i Sverige avseende perioden 2000-2006. Den övergripande strategin för det svenska mål 3-programmet, och för motsvarande delar av mål 1-programmet, är att stärka individens ställning på arbetsmarknaden genom kompetensutveckling av såväl arbetslösa som sysselsatta. Även andra insatser som kompletterar den nationella sysselsättningspolitiken skall göras, bl.a. insatser som särskilt riktas till personer med utländsk bakgrund och funktionshindrade. Ytterligare socialfondsinsatser genomförs inom ramen för mål 1- och mål 2-programmen.

Gemenskapsinitiativet Equal syftar till att genom transnationellt samarbete främja nya metoder för att motverka all slags diskriminering och ojämlikhet i anknytning till arbetsmarknaden. Equal är en del av den europeiska sysselsättningsstrategin och den övergripande europeiska strategin för att bekämpa diskriminering och utslagning.

Efter förhandlingar med företrädare för regeringen om det svenska programförslaget fastställde EG-kommissionen i mars 2001 ett programdokument för Equal. Ett övergripande mål för Equal i Sverige är ett arbetsliv utan diskrimi-

nering och ojämlikhet och som är präglad av mångfald.

4.5.2 Insatser utanför politikområdet

Riksförsäkringsverket, Socialstyrelsen, Arbetsmiljöverket och AMS har ett gemensamt uppdrag att tillsammans utveckla samverkan för att stödja individer i behov av rehabilitering att komma in i eller tillbaka till arbetet.

De regionala tillväxtavtalen är ett instrument i det regionala utvecklingsarbetet där arbetsmarknadspolitiska aktörer spelar en viktig roll i samverkan med aktörer inom andra politikområden. Satsningar på arbetsmarknadsutbildningar utgör ett väsentligt inslag i de regionala tillväxtavtalen.

Inom regionalpolitiken vidtas en mängd åtgärder för att öka den långsiktiga tillväxten och sysselsättningen särskilt i de delar av Sverige som omfattas av nationella företagsstöd och EG:s geografiskt inriktade strukturfondsåtgärder bidrar regionalpolitiken till väl fungerande lokala arbetsmarknader.

Också genomförandet av de lokala utvecklingsavtal som tecknats mellan regering och sju kommuner i de tre storstadsregionerna är arbetsmarknadspolitiken ett viktigt instrument. Kommunerna förutsätts kunna teckna ett samverkansavtal med respektive länsarbetsnämnd, innebärande långsiktigt gemensamma åtaganden inom arbetsmarknadspolitiken.

Med erfarenheterna från kunskapslyftet som grund presenterade regeringen i våras propositionen Vuxnas lärande och utvecklingen av vuxenutbildningen. I propositionen presenteras en nationell strategi med det övergripande målet att alla vuxna ges möjlighet att vidga sina kunskaper och utveckla sin kompetens. Det livslånga lärandet beskrivs som en i grunden individuell process och samhällets insatser måste därmed utgå från de enskilda individernas behov. Individernas möjligheter att förverkliga ett livslångt lärande kräver en grundläggande samsyn och samverkan över olika politikområden.

Under våren 2001 biföll riksdagen förslagen i propositionen om Kvalificerad yrkesutbildning och utbildningsformen permanentas fr.o.m. januari 2002. Satsningen på kvalificerad yrkesutbildning utgör en central del i vidareutvecklingen av den yrkesinriktade vuxenutbildningen.

Utbildningsfrågorna har fått en allt mer framträdande plats i EU:s arbete för ökad sysselsätt-

ning. Utbildning är nu ett huvudområde för insatser för att uppnå målet ”att bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska, kunskapsbaserade ekonomi med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt, med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning”. Rapporten om framtidsmålen för utbildningssystemen som Europeiska rådet beställt till Stockholmstoppmötet skall bidra till arbetet inom Luxemburg- och Cardiffprocesserna. Till huvudmålen hör att säkerställa en hög utbildningskvalitet, att underlätta tillgång för alla till god utbildning under hela livet och att öppna utbildningssystemen mot omvärlden.

4.6 Resultatbedömning

4.6.1 Resultat

För budgetåret 2000 angavs följande övergripande mål för arbetsmarknadspolitiken.

- hålla nere vakanstiderna för lediga platser,
- minska långtidsarbetslösheten,
- motverka långa tider utan reguljärt arbete,
- medverka till att underlätta och stimulera omställning och därigenom öka flexibiliteten på arbetsmarknaden.

Regeringen angav sju verksamhetsmål för AMV som ansluter till de övergripande målen.

Av dessa sju verksamhetsmål har fyra uppnåtts. Regeringens bedömning är att det råder en viss obalans i AMV:s måluppfyllelse i förhållande till de tre övergripande målen för arbetsmarknadspolitiken. Sammantaget är emellertid slutsatsen att arbetsmarknadspolitiken har fungerat väl och att AMV har utfört sitt uppdrag tillfredsställande, flertalet mål har uppnåtts. Det finns dock utrymme för förbättringar. Det gäller främst de resultat som AMV presenterat i förhållande till det övergripande målet att hålla vakanstiderna nere för lediga platser som kan förbättras och som ligger till grund för regeringens bedömning.

En mer utförlig analys av måluppfyllelsen presenteras under respektive rubrik för de övergripande målen.

Arbetsmarknadspolitiken skall bidra till att motverka en könsuppdelad arbetsmarknad samt bidra till att skapa förutsättningar för jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet. Den

svenska arbetsmarknaden är starkt könsuppdelad och män och kvinnors utbildnings- och yrkesval är i hög grad könsbundna liksom många arbetsgivares val av arbetskraft. Detta går också igen i de arbetsmarknadspolitiska programmen. AMS fick i uppdrag av regeringen att redovisa de insatser som genomförs för att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden, analysera resultaten av dessa samt redovisa en strategi för det fortsatta arbetet. AMS redovisade uppdraget till regeringen i början av augusti 2001. Utgångspunkten är att det ingår i det grundläggande uppdraget för AMV att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden. För närvarande görs omfattande insatser för att minska deltidsarbetslösheten och huvuddelen av de deltidsarbetslösa är kvinnor. I satsningen ingår att kvinnor som vill ha heltidsarbete bland annat skall erbjudas utbildning inom det yrkesområde de söker arbete. För att få ökat genomslag i arbetet med att bryta könsuppdelningen på arbetsmarknaden behöver AMS som chefsmyndighet arbeta med ökad systematik och tydlighet i jämställdhetsfrågorna gentemot den regionala och lokala nivån inom verket. AMS har tagit fram en strategi för det fortsatta arbetet med att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden.

Antalet deltidsarbetslösa är fortfarande högt. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökning andra kvartalet 2001 arbetar 951 600 deltid varav 233 800 personer önskar utökad tid. Av dessa är 169 300 kvinnor och 64 500 män. Parternas åtagande att halvera deltidsarbetslösheten inom vård och omsorg under perioden november 1999 – november 2000 uppnåddes inte trots att vården är en sektor där det råder stor brist på personal. Minskningen var 13 procent från 29 493 till 25 71 personer. Deltidsarbetslösheten har dock fortsatt att minska med ytterligare 3 procent i juli 2001 i jämförelse med november 1999, men mycket återstår att göra. AMS har därför fått ett uppdrag som innebär att AMS i samverkan med arbetsmarknadens parter skall intensifiera sitt arbete med att minska deltidsarbetslösheten även inom andra branscher.

Hålla vakanstiderna nere för lediga platser

Till detta mål anknyter två av AMV:s verksamhetsmål, dels att arbetsgivare skall ha fått tillräckligt med sökande i tid, dels att 70 procent skall ha arbete efter avslutad yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning. AMV har inte uppnått något av dessa mål. Målen är i linje med EU:s

sysselsättningsriktlinjer som bl.a. fastställer att medlemsstaterna skall vidta åtgärder för att förbättra jobbmatchningen och för att förebygga och motverka flaskhalsar.

Genom att snabbt och med god kvalitet förmedla arbetssökande till de lediga platser som anmälts till arbetsförmedlingarna skall vakanstiderna hållas nere. För att motverka flaskhalsar skall den upphandlade yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen prioriteras och inriktas mot bristyrkesområden.

Under 2000 nyanmälde över 522 000 platser vid landets arbetsförmedlingar. Det är 54 000 fler platser än året innan. Målsättningen var att 80 procent av de arbetsgivare som anmält en ledig plats till arbetsförmedlingen skulle få sökande inom den tid som överenskommit med arbetsförmedlingen. Målet har inte uppnåtts under 2000. Enligt AMS stickprovsundersökning anger 62 procent av arbetsgivarna att de fått sökande inom överenskommen tid. Ytterligare 13 procent anger att de fått tillräckligt med sökande för att kunna anställa, dock inte inom överenskommen tid. Lägst andel arbetsgivare som anser sig fått sökande inom överenskommen tid återfinns inom sjukvård, undervisning samt teknik och data, dvs. inom områden där det fanns en viss brist på sökande under 2000. Högst andel finns inom yrken för kontors- och kundservicearbete samt annat arbete som kräver specialkompetens.

Arbetsförmedlingen skall bedöma och om möjligt ha en dialog med arbetsgivaren om en realistisk tid för rekrytering, och framförallt diskutera kompetenskraven för jobbet. Det är inte realistiskt att kräva att arbetsförmedlingen aktivt skall gå in i diskussioner med varje arbetsgivare som anmäler en ledig plats. Det bör ligga i arbetsförmedlingens profession att bedöma såväl vilka platser som är svårtillsatta, som behovet av att informera om olika former av statligt stöd. RRV framhåller i sin analys i rapporten "Effektivare arbetsförmedling" (RRV2001:15) att AMV har svårt att få balans mellan de tillväxtpolitiska och fördelningspolitiska målen inom arbetsmarknadspolitiken. RRV menar att AMV tenderar att lägga alltför stor tyngdpunkt på de fördelningspolitiska målen, något som kan innebära att arbetsgivarkontakter inte prioriteras tillräckligt. En konsekvens av detta kan bli svårigheter att förmedla jobb till sökande med behov av särskilt stöd, enligt RRV.

Tabell 4.4 Kvantitativa verksamhetsmål budgetåret 2000 och 2001

	1999		2000		2000	2001*
	Mål	Resultat	Mål	Resultat	Bedömning	Resultat
AMV						
Ag fått tillräckligt med sökande i tid	80%	68%	80%	62%	ej uppfyllt	76**
Arbete efter yrkesinriktad utbildning	70%	45%	70%	60%	ej uppfyllt	61%
Långtidsarbetslösa	50 000	53 200	48 000	37 400	uppfyllt	38 100
Ungdomsgaranti	100%	97%	100%	98%	uppfyllt	ej indikator
Långtidsinskrivna	75 000*	71 000	62 000	52 500	uppfyllt	49 800
Antal i särskilda program för Arbetshandikappade	55 000	55 800	56 000	53 800	ej uppfyllt	56 900
Genomsnittlig lönebidragsnivå till andra arbetsgivare än allmännyttiga organisationer	60%	59%	60%	58%	uppfyllt	58%***
SAMHALL						
Sysselsättning (miljoner timmar)	31,9	32,8	31,9	31,5	ej uppfyllt	15,9
Rekrytering av gravt arbetshandikappade	40%	42%	40%	45%	uppfyllt	40%
Övergångar till reguljära arbetsmarknaden	3,0%	3,9%	5,0%	4,9%	ej uppfyllt	5,7%

Källa: AMS årsredovisning för 1999 och 2000

* Avser första halvåret 2000. Fr.o.m budgetåret 2001 infördes en ny struktur med indelning i politikområde. AMV:s verksamhet indelades i verksamhetsgrenar med mål och resultatindikatorer

** AMS redovisar andel arbetsgivare som fått tillräckligt med sökande för att kunna anställa. År 1999 och 2000 gällde målet andelen arbetsgivare som fick tillräckligt med sökande inom den tid som överenskommit med arbetsförmedlingen

*** Resultat 2001-03-15

Två andra rapporter från AMS, Ura 1999:14 Informationsflödet och Rekryteringsprocessen samt Ura 1999:11 om långtidsarbetslöshetens orsaker, understryker vad som sägs i RRV:s rapport. Långtidsarbetslösa har i många fall ett sämre kontaktnät än andra och bör därför ha större chanser att få ett jobb via förmedlingen om denna har goda arbetsgivarkontakter. Förmedlingens kontakter med arbetsgivaren måste också präglas av trovärdighet. Förmedlaren måste ha en god bild av den sökandes kompetens och företagens behov.

Vikten av goda arbetsgivarekontakter framhålls också i Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU:s) rapport "Funktionshindrade personer med nedsatt arbetsförmåga – ett arbetsgivarperspektiv" (2001:5). Undersökningen visar bl.a. att det finns brist på information till arbetsgivare. Det föreligger t.ex. ett generellt informationsbehov avseende vilka myndigheter arbetsgivarna kan vända sig till och vilka statliga stöd som kan lämnas vid anställning av en person med nedsatt arbetsförmåga.

I AMS kartläggning "Rätt man på fel på plats – en studie av arbetsmarknaden för utlandsfödda akademiker som invandrat under 1990-talet" (Ura 2001:5) framkommer att utlandsfödda akademiker i betydligt lägre utsträckning än svenskfödda hade ett arbete som motsvarade deras utbildningsnivå. Av de utlandsfödda hade 39 procent ett arbete inom utbildningsyrket medan motsvarande andel för svenskfödda var 85 pro-

cent. Resultaten visar att det i gruppen utlandsfödda med högskoleutbildning finns en outnyttjad kompetensreserv inom yrkesområden där det råder brist på arbetskraft. Genom tidig kartläggning av invandras utbildningsbakgrund och erbjudande om kompletterande högskoleutbildning kan en fortsatt utveckling av detta slag motverkas. AMS har under de senaste åren bedrivit kompletterande högskoleutbildningar inom ramen för arbetsmarknadsutbildning till sjuksköterskor, lärare, tandläkare, läkare och ingenjörer för högt utbildade invandrare. Det krävs emellertid ytterligare resurser vilket var bakgrunden till regeringens förslag i 2001 års budgetproposition att tillföra ytterligare medel till detta ändamål.

Arbetsförmedlingen har i dag ett väl utbyggt system med internetjänster för att hantera lediga platser och arbetssökande. Majoriteten av de arbetssökande och arbetsgivarna kan med dessa verktyg få kontakt med varandra utan resurskrävande insatser från arbetsförmedlingen. Förutom Platsbanken, där arbetsgivare kan annonsera efter arbetskraft består arbetsförmedlingens arbetsplats av en CV-databas (Sökandebank) där arbetsgivare kan ta direktkontakt med arbetssökande och Yrken och studier som erbjuder intressetest och utbildningsinformation. Under maj 2001 hade arbetsförmedlingens Platsbank över 400 000 unika besökare. Totalt hade Platsbanken över 2,5 miljoner besök under denna månad.

Arbetsmarknadsutbildning är vid sidan av platsförmedling den viktigaste insatsen. Målet för 2000 var att 70 procent av dem som avslutat yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning skulle ha arbete inom 90 dagar. Målet har inte uppnåtts, men resultaten har avsevärt förbättrats under de senaste åren. Målet infördes första gången för budgetåret 1999. Resultaten det första kvartalet 1999 var 34 procent. I slutet av 2000 fick 60 procent ett arbete inom 90 dagar efter avslutad yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning. Noterbart är dock att resultaten skiljer sig avsevärt mellan länen. Här torde det finnas möjligheter att ta till vara kunskaper och erfarenheter inom organisationen för att uppnå bättre resultat. An-

delen som erhåller arbete efter avslutad förberedande utbildning är betydligt lägre än motsvarande andel efter yrkesinriktad utbildning. Den fördelning som finns i dag mellan förberedande och yrkesinriktad utbildning måste granskas mot bakgrund av att utbildningen skall tillgodose såväl tillväxtorienterade som fördelningspolitiska mål. Ökningen av antalet deltagare i förberedande utbildning förklaras av aktivitetsgarantis tillkomst och ett tilltagande behov av introduktionskurser på grundläggande nivå. Det kan finnas anledning att uppmärksamma att en relativt liten andel – cirka 10 procent – går över från förberedande till yrkesinriktad utbildning.

Tabell 4.5 Antalet långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna och deras andel av arbetslösa respektive samtliga inskrivna i respektive grupp

	Långtidsarbetslösa						Långtidsinskrivna					
	1999		2000		2001		1999		2000		2001	
	Antal	(%)*	Antal	(%)	Antal	(%)	Antal	(%)**	Antal	(%)	Antal	(%)
Kvinnor	21 947	18	26 720	25	22 942		32 643	18	25427	17	23 616	16
Män	31 050	20	37 654	27	31 771		49 931	24	39308	21	36 376	21
Totalt	52 997	19	64 374	26	54 713	24	82 574	21	64736	19	59 993	19
55- år	14 547	35	22 677	49	21 002	48	16 360	34	18163	33	17 834	33
Därav:kvinnor	6 539	35	9 719	50	8974	49	6 834	32	7703	33	7 560	33
män	8 188	35	12 958	48	12 028	48	9 526	35	10460	33	10 273	34
25-54 år	34 380	18	37 998	22	30 601	19	62 977	23	44670	19	40 454	18
Därav:kvinnor	14 016	16	15 658	21	12 782	18	24 658	19	17097	16	15 500	15
män	20 364	19	22 340	24	17 819	21	38 318	27	27573	22	24 955	21
20-24 år	3 648	11	3 391	13	2 763	11	3 230	6	1898	5	1 688	4
Därav:kvinnor	1 395	10	1 220	11	1 037	10	1 149	5	627	4	550	3
män	2 253	12	2 171	14	1 726	12	2 081	7	1271	5	1 138	5
18-19 år	415	5	303	6	306	6	8	0	4	0	5	0
Därav:kvinnor	176	5	120	5	132	6	2	0	0	0	1	0
män	239	6	184	7	174	7	6	0	4	0	4	0
Totalt	52 990	19	64 369	26			82 575	21	64735	19		
Arbetshandik.	8 539	28	10 442	38	8 821	35	20 414	41	17136	38	16 159	38
Därav:kvinnor	3 719	27	4 543	37	3 851	34	8 978	40	7467	37	7 018	36
män	4 820	29	5 899	38	4 970	36	11 436	43	9669	40	9 141	39
Utomnordiska medborgare	5 786	20	6 014	25	4 915	22	11 267	27	7489	22	6 774	21
Därav:kvinnor	2 098	17	2 242	22	1 867	20	4 128	22	2715	19	2 465	17
män	3 687	22	3 773	27	3 048	24	7 138	30	4774	25	4 309	24

* Andel av det totala antalet arbetslösa i respektive grupp.

** Andel av det totala antalet inskrivna i respektive grupp.

Källa: AMS, Statistiktjänst

I IFAU:s rapport "En jämförelse av arbetsmarknadsprogrammets effekt på anställningssannolikheten"(2001:2) framhålls att program med praktikinslag har en större effekt på anställningsbarheten än arbetsmarknadsutbildning. Resultatet av den undersökningen avsåg deltagare som 1999 avslutat program. Samtidigt sägs att arbetsmarknadsutbildning inte kan avfärdas med dessa resultat som grund. Det främsta skälet är att arbetsmarknadsutbildningen 1999 i mindre utsträckning riktades mot bristyrken samt att andra program hade större direkta undanträngningseffekter. Det verksamhetsmål som sattes 1999 om att 70 procent skall ha arbete efter avslutad arbetsmarknadsutbildning visar sig nu ge resultat även om målet inte är helt uppfyllt. Flaskhalsar som kan följa av en positiv utveckling på arbetsmarknaden har motverkats. Arbetsmarknadsutbildningen riktas nu i högre grad mot bristyrken och praktikinslag i utbildningen har ökat.

Andelen som gått till arbete efter avslutat program redovisas för samtliga program i tabell 4.6.

Minska antalet långtidsarbetslösa

Till detta mål anknyter två av AMV:s verksamhetsmål rörande långtidsarbetslösa och ungdomsgarantin. AMV har uppnått målen vilka är högre satta än de sysselsättningsriktlinjer som handlar om att bekämpa ungdoms- och långtidsarbetslöshet.

I december 2000 var drygt 37 000 personer registrerade som långtidsarbetslösa på arbetsförmedlingen. Det är mer än en halvering jämfört med året innan. Målsättningen var att färre än 48 000 skulle vara långtidsarbetslösa vid utgången av 2000. Målet har uppnåtts genom en stark efterfrågan på arbetskraft i kombination med att de som är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa har prioriterats till de arbetsmarknadspolitiska programmen.

Tabell 4.6 Arbetsmarknadspolitiska program

	Andel i arbete 90 dagar efter avslutat program (%)								
	1999			2000			2001**		
	totalt	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män
Anställning med lönebidrag	26	23	28	26	24	28	27	23	29
Skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare	26	27	26	29	33	28	30	31	30
Anställningsstöd*	66	68	65	68	72	66			
Start av näringsverksamhet				75	74	75	74	73	75
Allmänt anställningsstöd	53	66	46	63	64	62	62	66	60
Förstärkt anställningsstöd(för 2-års inskrivna)				41	43	39	37	44	34
Särskilt anställningsstöd, personer över 57 år				100		100	48	20	56
Förstärkt anställningsstöd (för 4-års inskrivna)				50	100	0	29	26	30
Arbetslivsutveckling*	19	22	16						
Arbetspraktik	31	32	30	31	32	30	33	36	30
Arbetsplatsintroduktion*	41	42	39						
Offentliga tillfälliga arbeten	17	19	16	27	30	25	22	24	20
Resursarbete i offentlig verksamhet	49	56	34	51	61	35			
Datortek	25	27	23	25	26	24	25	27	23
Kommunalt program, ungdomar under 20 år				41	44	37	42	46	38
Ungdomsgaranti för ungdomar 20-24 år				39	38	39	38	38	37
Arbetslivsinriktad rehabilitering	25	23	27	27	25	28	31	28	34
Särskilt introduktionsstöd				47	41	51	47	47	46
Aktiviteter inom vägledning och platsförmedling				22	19	24	26	25	26
Jobbsökar-/vägledningsinsatser (utanför aktivitetsgarantin)				28	27	29	17	18	16
Projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning				31	25	35	18	17	19
Arbetsmarknadsutbildning	35	36	34	40	41	39	40	42	39
IT-satsningen*	45	49	44	46	51	43			
Förberedande utbildning							28	30	26

* Upphört. **Avser första halvåret 2001. Källa: AMS statistikjänst.

Under samma period var drygt 16 000 eller 40 procent av de långtidsarbetslösa mellan 55-64 år. Även andelsmässigt har en minskning skett från föregående år men i långsammare takt än för yngre.

Målsättningen var också att de som är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa skulle ha en individuell handlingsplan med hög kvalitet. Det är i första hand kvaliteten i handlingsplanerna som uppvisat brister. Insatser har gjorts under året för att förbättra kvaliteten, bl.a. har en kvalitetsstandard utvecklats. I AMV:s årsredovisning framhålls att kvaliteten har förbättrats. Det är viktigt att årsredovisningen i framtiden tar fram olika indikatorer som belyser detta.

I samband med att reglerna förändrades för arbetslöshetsförsäkringen har också handlingsplanens funktion som styrinstrument lyfts fram. Detta i kombination med arbetet med aktivitetsgarantin, som förutsätter att en handlingsplan är upprättad, skapar troligen ett större genomslag för handlingsplaner med god kvalitet i organisationen. I de uppföljningar som avgjorts i samband med aktivitetsgarantin har det framkommit att sökande som omfattas av aktivitetsgarantin oftare har en handlingsplan med bättre kvalitet än andra sökande. Slutsatsen är att arbetet med att säkerställa kvaliteten och delaktigheten i handlingsplanen utvecklas åt rätt håll, men att mycket återstår att göra.

Målsättningen för ungdomar under 25 år har varit att de skall erbjudas reguljärt arbete, lämplig utbildning, praktik eller sysselsättningskapande åtgärder inom 100 dagar. Enligt AMV:s resultatredovisning har 98 procent av målgruppen fått ett erbjudande enligt målsättningen. Bedömningen är att resultatet är fullt tillfredsställande och målet måste anses vara uppnått då det operativt inte är möjligt att nå 100 procent på grund av bl.a. eftersläpningar i registreringen i de administrativa datasystemen. Statskontorets utredning "Särskilda ungdomsåtgärder? Om kommunala ungdomsprogrammet och utvecklingsgarantin" har under våren 2001 varit föremål för remissbehandling. I utredningen ifrågasätts behovet av särskilda ungdomsåtgärder. Varken det kommunala ungdomsprogrammet (KUP) eller ungdomsgarantin (tidigare utvecklingsgarantin) anses av Statskontoret som arbetsmarknadspolitiskt motiverade eller ändamålsenliga bl.a. eftersom arbetsmarknadssituationen har förändrats vilket resulterat i en betydligt lägre ungdomsarbetslöshet.

Motverka långa tider utan arbete

Till detta mål anknyter AMV:s verksamhetsmål för långtidsinskrivna, målsättningarna för arbetshandikappade och samtliga verksamhetsmål för Samhall. Vidare föreskriver EU:s sysselsättningsriktlinjer att varje medlemsstat skall se över och om lämpligt informera skatte- och bidragssystemen för att minska fattigdomsfällorna och ge incitament till arbetslösa och icke verksamma personer att söka och påbörja arbete eller annan verksamhet som ökar deras anställbarhet.

Antalet långtidsinskrivna har minskat markant mellan 1999 och 2000. Antalet långtidsinskrivna har t.o.m. minskat mer än totala antalet arbetslösa. Vid slutet av 2000 var 52 500 personer långtidsinskrivna på arbetsförmedlingen. Motsvarande period året innan var drygt 72 000 personer långtidsinskrivna. AMV har mer än väl uppnått målet att färre än 62 000 skulle vara långtidsinskrivna i slutet av 2000.

Arbetsförmedlingarna har under 2000 prioriterat denna målgrupp. Andelen långtidsinskrivna som deltog i arbetsmarknadspolitiska program uppgick till 57 procent sista kvartalet. Året innan var motsvarande siffra 31 procent.

Av de kvarstående långtidsinskrivna var drygt 33 procent 55 år eller äldre vid utgången av 2000. Andelen har ökat jämfört med året innan. Även andelen arbetshandikappade har ökat, från 26 procent till 28 procent. Andelen med utländsk bakgrund har dock minskat från 20 till 18 procent. Andelen långtidsinskrivna av samtliga arbetssökande var 17 procent sista kvartalet 2000.

Aktivitetsgarantin, som infördes i augusti 2000, har för de allra flesta deltagarna inneburit att deras arbetsvilja tagits till vara på ett konstruktivt sätt. Rundgången mellan åtgärder och arbetslöshetsersättning har ersatts av stabila och uthålliga aktiviteter på heltid på vägen till en anställning. Samtidigt visar tidigare erfarenheter att det ofta uppstår problem när nya aktiviteter eller program införs vilket även gäller aktivitetsgarantin. AMS har uppmärksammat regeringen på dessa problem och även lämnat förslag på hur problemen går att lösa. Det handlar om att förbättra kvalitén, fortsätta metodutveckling och öka samverkan med berörda myndigheter så att flödena in och ut ur garantin påskyndas. Allt sedan aktivitetsgarantin infördes i augusti 2000 har 30 procent av deltagarna bestått av äldre personer som huvudsakligen är över 60 år. Det är en hög andel men speglar trots allt det faktum att

drygt 30 procent av samtliga långtidsinskrivna är i åldersgruppen 55 – 64 år. Det visar som vid tidigare undersökningar att ju äldre personerna är, desto svårare har de att komma tillbaka till arbetslivet.

Vid införandet av aktivitetsgarantin förutspåddes att de äldre skulle få en relativt hög representation, inte minst med tanke på att offentligt tillfälligt arbete (OTA) upphörde vid årsskiftet 2000/2001. AMS framförde vid den tidpunkten även förslag om att inrätta alternativa sysselsättningar för t.ex. äldre lokalt bundna arbetslösa som under lång tid varit utan arbete. Regeringen valde då att i stället skapa ett förmånligt särskilt anställningsstöd för långvarigt arbetslösa över 57 år inom ramen för aktivitetsgarantin för att öka deras chanser att få del av den positiva utvecklingen på arbetsmarknaden.

Främst handlar det om personer som inom några få år kommer att gå i ålderspension men som med ett långt arbetsliv bakom sig besitter kompetens och erfarenhet som bör tas till vara. Antalet personer som fått anställning med hjälp av denna stödform har ökat i relativt snabb takt och var i augusti 2001 uppe i sammanlagt cirka 1 500 personer. Det är positivt, men med den bidragsnivå som stödet har, borde det attrahera fler arbetsgivare.

AMV har inte uppnått målet att minst 56 000 arbetshandikappade i genomsnitt per månad skulle vara sysselsatta med lönebidrag eller OSA, resultatet blev 53 800 i genomsnitt per månad. AMS har inte lämnat någon förklaring i årsredovisningen till varför målet inte nåtts. En förklaring som framkommit i den kontinuerliga resultatdialogen med AMS är bland annat att beloppet för den lönebidragsgrundande lönekostnaden är för låg för att vissa arbetsgivarkategorier skall vilja anställa, men också att arbetshandikappade har fått anställning med andra stöd än lönebidrag. AMV har dock uppnått målsättningen att den genomsnittliga bidragsnivån för lönebidrag (exkl. allmännyttiga organisationer) skall uppgå till högst 60 procent. Nivån uppgick till 58 procent.

Regeringen lämnar vartannat år uppdrag till AMS att av SCB upphandla en undersökning av funktionshindrades situation på arbetsmarknaden. Undersökningen genomförs via tillägsfrågor till arbetskraftsundersökningarna (AKU) och den senaste undersökningen som genomfördes under fjärde kvartalet 2000 visar att andelen personer som anger att de har ett funktions-

hinder har ökat från 17 procent 1998 till 21 procent 2000. Andelen av dem som har en funktionsnedsättning och som uppger att de också har en nedsatt arbetsförmåga har däremot minskat från 61 procent till 45 procent. Andelen sysselsatta personer med funktionsnedsättning har ökat från 55 procent 1996 till 67 procent 2000. Ökningen är högre än för den totala befolkningen, där andelen sysselsatta ökat från 71 procent till 75 procent under samma period.

Konjunkturläget har gynnat Samhall och bolaget har haft en kraftig försäljningsökning totalt sett. Ändå har Samhall endast delvis uppnått de mål som regeringen satt upp för verksamheten under budgetåret 2000. Resultaten har dock sett olika ut inom koncernens olika delar. Enligt avtalet mellan Samhall och staten är Samhall som arbetsgivare förhindrad att säga upp sina anställda. Eftersom delar av verksamheten haft en viss överbemanning har nyanställningar inte kunnat göras i önskvärd omfattning.

2000 erbjöd Samhall arbete under 31,5 miljoner arbetstimmar, dvs. 400 000 arbetstimmar under målet på 31,9 miljoner arbetstimmar. Antalet anställda med arbetshandikapp var vid årets utgång 26 600 personer. Av dessa var 46 procent kvinnor och 54 procent män.

Regeringens krav är att minst 40 procent av dem som rekryteras till Samhallkoncernen skall tillhöra de prioriterade grupperna, dvs. utvecklingsstörda, psykiskt sjuka och flerhandikappade. Under 2000 uppgick dessa gruppers andel till 45 procent av nyrekryteringarna.

Andelen anställda som övergick till en anställning på den öppna arbetsmarknaden har ökat från 3,9 procent (1 016 personer) 1999 till 4,9 procent (1 252 personer) 2000. Detta resultat var mycket nära det uppsatta målet på 5 procent. Av dem som övergick till anställning utanför Samhall fick 63 procent anställning med hjälp av lönebidrag.

Anställda med funktionshinder i Samhall som övergår till annat arbete utanför Samhall har rätt att återvända till sin anställning i Samhall inom 12 månader. Av dem som övergick till arbete utanför Samhall 1999 har 32 procent (325 personer) återvänt inom 12 månader.

Underlätta och stimulera omställning på arbetsmarknaden

Arbetslöshetsförsäkringen och lönegarantisättningen är väsentliga delar av arbetsmarknadspolitiken. Arbetslöshetsförsäkringen förut-

sätter och möjliggör ett aktivt arbetssökande under arbetslöshet och medverkar därmed tillsammans med lönegarantiersättningen till att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt, bl.a. genom att öka flexibiliteten på arbetsmarknaden. Arbetslöshetsförsäkringen skall genom sin utformning stimulera den arbetslöses omställning till annat arbete bl. a. i linje med EU:s sysselsättningsriktlinjer. De regeländringar som trädde i kraft den 5 februari 2001 syftar till en effektivisera sökprocessen och förstärka arbetslöshetsförsäkringens legitimitet. En del i detta är att slopa möjligheten till att genom deltagande i arbetsmarknadspolitiska program få ny arbetslöshetsersättning. Tid i program jämställs inte längre med arbete, vilket ger arbete en mer framskjuten position i arbetslöshetsförsäkringen. De ändrade sanktionsreglerna för den som avvisat erbjudande om arbete – nedsättning i stället för avstängning - bedöms också leda till en rättvisare tillämpning av reglerna. Krav på att den som riskerar långtidsarbetslöshet skall medverka i upprättandet av en individuell handlingsplan och därmed ett strukturerat arbetssökande är en viktig del av omställningen till nytt arbete.

Sedan den 1 augusti 2000 finns det arbetsmarknadspolitiska programmet aktivitetsgarantin i hela landet för den som är eller riskerar att bli långtidsinskriven vid arbetsförmedlingen. Inom aktivitetsgarantin erbjuds den arbetslöse att på heltid delta i jobbsökaraktiviteter och ta del av olika arbetsmarknadspolitiska program såväl som att ta kortare eller längre anställningar, med syfte att få en omställning till en ny plats på arbetsmarknaden.

Andelen försäkrade, dvs. medlemmar i arbetslöshetskassorna, i förhållande till arbetskraften, den s.k. täckningsgraden, var fortsatt hög även om den minskade något mellan 1999 och 2000. Antalet årsmedlemmar i arbetslöshetskassorna minskade med 14 000 personer från 3 796 000 under 1999 till 3 783 000 under 2000. Täckningsgraden utgjorde cirka 87 procent av arbetskraften under 2000, vilket var en minskning med 1 procent från 1999. Totalt sett fick cirka 18 procent av de försäkrade arbetslöshetsersättning någon gång under 2000.

Lönegarantin innebär att staten med vissa begränsningar garanterar utbetalning av förmånsberättigade fordringar på lön och pension vid arbetsgivarens konkurs. Staten övertar vid sådan utbetalning såväl fordringarna som den förmånsrätt som tillhör. Garantin ger alltså ar-

betstagaren möjlighet att få ut intjänad lön samt uppsägningslön även när arbetsgivaren gått i konkurs. Detta innebär att situationen mildras något då arbetstagaren på grund av konkurser plötsligt står utan anställning och omställning till att söka ny anställning underlättas. Under 2000 erhöll 36 027 arbetstagare vid 6 172 konkursföretag ersättning från lönegarantin. De ersättningar som utbetalades under budgetåret 2000 uppgick till 1 046 miljoner kronor. Det innebär en ökning med nästan 100 miljoner kronor jämfört med 1999 då 954 miljoner kronor betalades ut. År 1998 utbetalades 1 055 miljoner kronor. Utgifterna för lönegarantin styrs av antalet konkurser, hur många som omfattas av konkurserna, samt de lagregler som styr rätten till ersättning, bl.a. garantitidens längd.

Enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar sjönk den öppna arbetslösheten baserat på årsgenomsnitt från 5,6 procent till 4,7 procent mellan 1999 och 2000. Samtidigt sjönk utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen från 30,9 miljarder kronor till 27,9 miljarder kronor under samma period. Under 2000 uppbar dock omkring 700 000 personer, såväl hel- som deltidsarbetslösa, arbetslöshetsersättning under delar av året. Det är en minskning med cirka 90 000 personer jämfört med 1999.

EU:s sysselsättningsriktlinjer

Riktlinjerna för 2000 anger ett antal kvantitativa mål för hur medlemsländerna inom ramen för sin sysselsättningspolitik skall förbättra anställbarheten. För det första skall alla arbetslösa ungdomar erbjudas arbete, åtgärd, utbildning eller någon annan aktiverande insats inom 6 månader (riktlinje 1). Arbetslösa vuxna skall inom 12 månader erbjudas motsvarande insatser (riktlinje 2). Slutligen skall andelen arbetslösa som deltar i aktiva arbetsmarknadspolitiska program uppgå till genomsnittet för de tre mest framgångsrika länderna och minst 20 procent (riktlinje 3). Sverige har uppfyllt dessa kvantitativa mål för 2000.

Vidare skall varje medlemsstat enligt EU:s riktlinje se över och vid behov ge sina skatte- och bidragssystem en ny inriktning för att ge incitament till arbetslösa eller icke verksamma personer att söka och påbörja arbete. Dessutom är det viktigt att utarbeta en strategi för aktivt åldrande så att även äldre arbetstagare kan stanna kvar och delta aktivt i arbetslivet.

Varje medlemsstat skall också enligt riktlinjerna fästa särskild vikt vid behov hos funktionshindrade, etniska minoriteter och andra grupper och individer som kan vara missgynnade, samt utarbeta lämpliga förebyggande och aktiva politiska åtgärder som främjar deras integrering på arbetsmarknaden.

Bekämpandet av långtidsarbetslösheten är en av arbetsmarknadspolitikens centrala uppgifter och i flera fall är regeringens ambitioner mer långtgående än vad riktlinjerna anger. Under 2000 har regeringen framför allt inriktat arbetsmarknadspolitikerna på åtgärder för att öka förutsättningarna för långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna att komma tillbaka till reguljär sysselsättning. Under 2000 hade regeringen som mål att ungdomar under 25 år skulle erbjudas reguljärt arbete, lämplig utbildning eller annan lämplig åtgärd inom 100 dagar. Vidare fanns mål om att antalet långtidsarbetslösa registrerade vid arbetsförmedlingen skulle minska med minst 40 procent och att de registrerat arbetslösa vid arbetsförmedlingen som inte haft ett reguljärt arbete på två år skulle minska med minst 15 procent. Samtliga mål har uppfyllts under 2000 (se resultat för målen "Minska antalet långtidsarbetslösa" och "Motverka långa tider utan arbete"). För att få en bättre fungerande arbetsmarknad med minskad arbetslöshet och ökad sysselsättning arbetar regeringen aktivt för att stärka incitamenten att arbeta. Under 2000 och 2001 har ett flertal viktiga åtgärder vidtagits i detta syfte. Aktivitetsgarantin, förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen samt minskningen av marginaleffekter vid ökat arbetsutbud bidrar till att stärka individens incitament att förvärvsarbeta.

I den gemensamma rapporten om sysselsättningen för 2000 säger EG-kommissionen bl.a. att Sveriges handlingsplan för sysselsättning 2000 ligger väl i linje med den europeiska sysselsättningsstrategin och innehåller en ambitiös sysselsättningspolitik och klara mål.

Rådet antog den 14 februari 2000 rekommendationer om genomförandet av medlemsstaternas sysselsättningspolitik. Sverige gavs två rekommendationer. Dels att minska skattetrycket på inkomst av arbete, dels att av jämställdhetsskäl utreda på vilket sätt könsuppdelningen i olika sektorer och yrkeskategorier kan minskas. Den senare berör politikområdet arbetsmarknad. Sverige har kommit långt när det gäller jämställdhet mellan

ställdhet mellan kvinnor och män. Trots det återstår mycket arbete inom en mängd områden.

AMS har i år, liksom 1999 och 2000, avsatt s.k. brytmedel för olika jämställdhetsprojekt. Regeringen gav i december 2000 AMS ett särskilt uppdrag att redovisa de insatser som genomförts för att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden samt redovisa en strategi för det fortsatta arbetet har redovisats augusti 2001.

Europeiska socialfonden

Genomförandet av Europeiska socialfondens mål 3 och 4 samt gemenskapsinitiativen Adapt och Employment avseende programperioden 1995-1999 avslutas under innevarande budgetår med att de sista utbetalningarna sker. Utvärderingar av programmen, vilka har redovisats i tidigare budgetpropositioner, visar att de målsättningar som angivits i programdokumenten har uppnåtts på en övergripande nivå. Programmen har också i stor utsträckning omfattat nyskapande insatser och inneburit en förnyelse av samarbetsformerna på regional och lokal nivå. Utnyttjandet av de för programperioden totalt tillgängliga socialfondsmedlen i de fyra programmen, drygt 5 miljarder kronor, är mycket högt. Cirka 98 procent har utbetalats t.o.m. juli 2001.

Erfarenheterna av mål 3 och mål 4, Adapt och Employment har varit ett viktigt underlag för utformningen av nya mål 3 och gemenskapsinitiativet Equal avseende programperioden 2000-2006.

I nya mål 3 har från programmets start i oktober 2000 t.o.m. juli 2001 totalt drygt 9 000 projekt beslutats. Projekten omfattar cirka 230 000 personer, varav två tredjedelar berörs av kompetens- och organisationsanalysen inom insatsområdet Kompetensutveckling för sysselsatta.

Redovisningar av EG:s samtliga strukturfonder lämnas under utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

4.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) har granskat AMV:s årsredovisning. Revisionsberättelsen som överlämnats till regeringen är utan invändning. Årsredovisningen har upprättats i enlighet med förordningen om myndigheters årsredovisningar m.m., regleringsbrev och övriga beslut för myn-

digheten. RRV bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande. Omdömena i Ekonomistyrningsverkets (ESV) bedömning av ekonomiadministrationen i den s.k. EA-värderingen var också mycket goda ("fullt tillfredsställande").

AMV följer i högre utsträckning än tidigare de krav som ställs på en årsredovisning, bl.a. genom att den information som presenteras i högre utsträckning än tidigare är relaterad till verksamhetsmål och åiterrapporteringskrav, enligt RRV. Det finns fortfarande utrymme för förbättringar. I många fall är analysen av målpuppfyllelsen bristfällig och svårtolkad. Ett större fokus bör sättas på att belysa varför flera mål inte har uppnåtts samt vad som krävs för att målen skall uppnås. Regeringen delar RRV:s uppfattning och förutsätter även att AMV beaktar de brister i övrigt som framkommit vid RRV:s granskning.

4.8 Analys och slutsatser

Arbetslösheten har fortsatt att minska samtidigt som sysselsättningen ökat under 2000 och första halvåret 2001. Antalet lediga platser som anmälts till arbetsförmedlingarna ligger på en fortsatt hög nivå samtidigt som långtidsarbetslösheten och antalet registrerade långtidsinskrivna på arbetsförmedlingarna minskar.

Regeringens bedömning är dock att det finns en viss oönskad obalans i resultaten mellan den tillväxt- och den fördelningsinriktade verksamheten inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. De arbetsmarknadspolitiska insatserna skall koncentreras till att förhindra och motverka s.k. flaskhalsar på arbetsmarknaden och hjälpa dem som har det svårast att få arbete. Det viktigaste instrumentet är platsförmedling genom personlig service eller självservice. Arbetsmarknadspolitikens viktigaste uppgift är att medverka till att arbetssökande sammanförs med vakanta platser. Genom en snabb vakanställning kommer arbetsmarknaden att fungera bättre och friktionsarbetslösheten att minimeras. Arbetsmarknadspolitikens skall också stödja dem som har det svårast att få ett arbete. För att lyckas med dessa uppgifter måste arbetsförmedlingen ha goda kontakter med både arbetssökande och arbetsgivare. En förutsättning för att genomföra detta är att arbetsförmedlingarna har tillräckligt med personalresurser.

Regeringen aviserade i 2001 års ekonomiska vårproposition att man skulle återkomma till riksdagen med ett förslag om att de medel AMV fått använda för tillfälliga personalförstärkningar från och med 2002 permanent skall överföras för personalresurser vid arbetsförmedlingen. Under ett antal år har AMV kunnat använda medel under anslagen för arbetsmarknadspolitiska program för tillfälliga personalförstärkningar vid arbetsförmedlingarna. Under budgetåret 2001 kan AMV använda högst 700 miljoner kronor för tillfälliga personalförstärkningar. Av detta belopp skall 165 miljoner kronor användas för att särskilt stärka ställningen för personer med utländsk bakgrund.

Även om arbetsmarknadsläget har förbättrats under de senaste åren med minskad arbetslöshet och ökad sysselsättning så har inte arbetsförmedlingarnas uppgifter och insatser minskat. Aktivitetsgarantin har införts och kräver stora personalresurser. Nya regler för arbetslöshetsersättningen började gälla under året som också innebär att arbetsförmedlingen kommer att ha en mer aktiv roll beträffande dem som uppbär ersättning, bl.a. skall individuella handlingsplaner upprättas senast inom tre månader.

Regeringen föreslår därför att medlen för tillfälliga personalförstärkningar om 700 miljoner kronor bör permanentas fr.o.m. den 1 januari 2002. Av detta belopp bör 165 miljoner kronor 2002 användas i syfte att särskilt stärka ställningen på arbetsmarknaden för personer med utländsk bakgrund.

EU:s sysselsättningsstrategi, med riktlinjer, rekommendationer och nationella handlingsplaner prioriteras mycket högt från regeringens sida. Strategin skapar bättre förutsättningar för ett mer samlat och samordnat agerande inom EU för att nå målet full sysselsättning.

Sverige kommer fortsätta verka för att den befintliga processen blir mer effektiv och för att riktlinjerna förenklas, konkretiseras och blir mer uppföljningsbara. Sverige kommer också verka för tydliga och ändamålsenliga indikatorer i det fortsatta arbetet vad gäller uppföljning och åiterrapportering av riktlinjerna. Vidare verkar Sverige för att riktlinjerna konsolideras och förankras i medlemsstaterna och hos arbetsmarknadens parter. Denna förankring kräver kontinuitet och därför har inga

större förändringar av riktlinjerna varit önskvärda. Det har dock varit viktigt att föra in slutsatserna från Stockholmstoppmötet i sysselsättningsstrategin.

Under 2002 kommer en översyn av EU:s sysselsättningsstrategi att äga rum mot bakgrund av de utvärderingar som för närvarande sker i både medlemsstaternas och kommissionens regi.

Europeiska socialfonden används för att stödja genomförandet av sysselsättningsriktlinjerna och delfinansierar samt stödjer och utvecklar därmed också delar av den svenska arbetsmarknadspolitik. Regeringen vill i detta sammanhang poängtera vikten av AMV:s samverkan och medfinansiering i socialfondsinsatser, inom bl.a. mål-3 programmet, där dessa har en klar arbetsmarknadspolitisk inriktning, t.ex. för att utveckla aktivitetsgarantin. Genom en ökad delaktighet från AMV i socialfondens program kan resurser och insatser sammantaget öka för samtliga inblandade aktörer till fördel för de arbetslösa.

Ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen höjdes i juli 2001. Nästa år skall ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen höjas ytterligare under förutsättning att det statsfinansiella läget så tillåter. Härvid är det viktigt att alla försäkrade får ta del av höjningen. Regeringen avser att följa upp och utvärdera effekterna av förslagen i prop. 1999/2000:139 inför en eventuell förändring.

Regeringen avser att under våren 2002 återkomma med ett förslag till riksdagen angående en försöksverksamhet med ett s.k. friår under perioden 2002-2004. Försöksverksamheten innebär att anställda har möjlighet till ledighet upp till ett år med villkoret att arbetsgivaren samtidigt anställer en långtidsarbetslös som vikarie för den som är ledig. Försöksverksamheten skall avgränsas till cirka 10 kommuner.

Arbetsmarknadspolitik skall bidra till att motverka en könsuppdelad arbetsmarknad samt bidra till att skapa förutsättningar för jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet. AMS har utvecklat en strategi för det fortsatta arbetet med att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden. Regeringen kommer fortsättningsvis att följa upp resultatet av detta arbete.

Regeringen vill att alla skall få ta del av den positiva utvecklingen på arbetsmarknaden. Regeringen kommer att under 2002 använda minst 70 miljoner kronor för kompletterande utbildning inom ramen för arbetsförmedlingens arbete

för personer med utländsk högskoleutbildning. Utbildningarna skall avse bristyrken. Satsningar på vårdutbildning för invandrare för att tillgodose behovet av tvåspråkig personal inom vård och omsorg är även fortsättningsvis mycket angelägna, men bör under kommande år kunna rymmas inom ramen för den ordinarie arbetsmarknadsutbildning.

Som ett led i att förbättra och utöka möjligheten till en konjunkturindikator tillfördes SCB under 2000 medel för att inhämta vakansstatistik. SCB påbörjade inhämtning av uppgifter under tredje kvartalet 2000. För undersökningen ligger ingen uppgiftsskyldighet. Det medför att undersökningen har ett större bortfall än andra undersökningar som omfattas av uppgiftsskyldighet. Inom EU – Eurostat (EU:s statistikkontor) - har ett arbete påbörjats för att se över möjligheterna till att enas kring ett teoretiskt och statistiskt användbart koncept för vakanser. I dagsläget rekommenderas medlemsländerna att antingen utföra en pilotstudie eller introducera en löpande undersökning beträffande vakanser. Regeringen avser därför att avvakta det arbete som pågår inom EU innan man tar ställning till om den svenska vakansmätningen skall omfattas av en eventuell uppgiftslämnarskyldighet.

Under den senaste tiden har antalet varsel om uppsägning ökat. För att förstärka möjligheten till att bedöma konsekvensen av varslen samt att bedöma konjunkturens utveckling kommer regeringen att ge AMS i uppdrag att följa upp de varsel som anmälts och redovisa i vilken omfattning varslen leder till uppsägning.

I en skrivelse i juni 2001 lämnade AMS förslag om en övergångsarbetsmarknad. AMS menade att det finns personer, främst äldre, som trots att de under en längre tid aktivt tagit del av insatserna inom aktivitetsgarantin inte hittar någon hållbar lösning på sin situation på arbetsmarknaden och därför är i behov av en varaktig alternativ sysselsättning utanför den ordinarie arbetsmarknaden. Gruppen är inte på något sätt enhetlig och problembilden varierar i hög grad. En gemensam faktor är att de befunnit sig länge i aktivitetsgarantin och aktivt tagit del i de program som erbjudits utan att en varaktig lösning kommit till stånd.

Regeringen är väl medveten om problematiken och följer noga utvecklingen inom aktivitetsgarantin. Aktivitetsgarantin har dock ännu inte funnit sin form. Fortfarande finns områden som går att utveckla i sådan riktning att genom-

strömning av deltagarna ökar, såsom förbättrade arbetsgivarkontakter och närmare samverkan med andra myndigheter. Det finns också möjlighet för arbetsförmedlingarna att låta andra aktörer stå som projekthanterare inom ramen för aktivitetsgarantin. Dessutom kan samarbetet med kommunerna utvecklas genom gemensamma projekt för arbetssökande inom ramen för aktivitetsgarantin. Kvalitetsaspekten är en annan del som inte nog kan betonas. Regeringen delar AMS uppfattning att metodutveckling och kvalitet i programmet är av särskild vikt för att öka deltagarnas möjlighet till arbete.

Ökningen av ohälsan i arbetslivet fortsätter. Det är i synnerhet de långa sjukskrivningarna som blivit fler, vilket medfört kraftigt ökade kostnader för sjukpenning. Regeringen anser att kraftfulla åtgärder behövs för att motverka den ogynnsamma utvecklingen. En strategi för hälsa i arbetslivet har därför tagits fram. Denna återfinns i sin helhet under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.

Av de sjukskrivna uppskattas 75 procent ha en anställning. Den arbetslivsinriktade rehabiliteringen inom AMV har en viktig funktion när det gäller sjukskrivna som inte har en arbetsgivare att återgå till efter sjukskrivningen. För att motverka långvariga sjukskrivningar och för att underlätta för sjukskrivna att komma tillbaka till arbetslivet måste rehabiliteringen starta i tid och med en tydlig ansvarsfördelning mellan berörda myndigheter. Att hitta effektiva former för samverkan mellan de lokala aktörerna är angeläget. Det är regeringens bedömning att ett förnyelsearbete krävs både av den administrativa hanteringen av sjukskrivna som bedöms ligga i riskzonen för långtidssjukskrivning och av den arbetslivsinriktade rehabiliteringen. Ett sådant förnyelsearbete ska inledas under 2002 på några orter för att sedan skyndsamt utvidgas till att omfatta hela landet.

Det gemensamma uppdraget att utveckla formerna för samverkan inom den arbetslivsinriktade rehabiliteringen som Arbetsmarknadsstyrelsen, Riksförsäkringsverket, Arbetsmiljöverket och Socialstyrelsen haft sedan 1998, fortsätter som en viktig del i detta förnyelsearbete.

På regeringens uppdrag har AMS gjort en översyn av Arbetslivstjänster och dess framtida organisation. I sin rapport föreslår AMS att Arbetslivstjänster även i fortsättningen organisatoriskt skall tillhöra AMS och därmed vara en riks-

organisation. Området arbetslivsinriktad rehabilitering är föremål för pågående och nyss avslutade utredningar. Flera förslag till åtgärder föreligger. Regeringen bedömer att de olika förslagen, faktaunderlagen etc. måste sammanställas till en helhet och anser därför att det är lämpligt att avvakta den Handlingsplan för ökad hälsa i arbetslivet som kommer att lämnas den 15 december 2001. Handlingsplanen berör i högsta grad den arbetslivsinriktade rehabiliteringen och regeringen avvaktar därför med ett ställningstagande om Arbetslivstjänsters framtida organisation.

Det sker nu en strukturell förändring i efterfrågan på Samhall AB:s produkter och tjänster.

Många arbetstillfällen inom vissa affärsområden försvinner. Därför beslutade regeringen i maj i år att sänka sysselsättningskravet för Samhall 2001 från 31,9 till 31,0 miljoner arbetstimmar. Kravet sänktes med bibehållen merkostnadsersättning.

Även nästa år räknar Samhall med en fortsatt svag marknadssituation. Därför är det nödvändigt, för att kunna behålla kvalitén i arbetsmiljö och skapa nya arbetstillfällen, att genomföra en omstrukturering av verksamheten efter de nya marknadsförutsättningarna.

Samhall har därför nyligen beslutat om att genomföra ett omfattande omstruktureringsprogram som kommer att redovisas till regeringen i början av oktober 2001. Därefter avser regeringen att ta ställning till vilka eventuella åtgärder som kan komma att krävas för att genomföra det nämnda omstruktureringsprogrammet.

För vissa grupper arbetssökande med svårigheter på arbetsmarknaden, bl.a. arbetshandikappade, har ibland sysselsättning inom ramen för företagsformer inom den sociala ekonomin visat sig kunna vara ett steg på vägen mot en fastare förankring på arbetsmarknaden.

Oberoende av konjunkturläget har arbetshandikappade svårt att få arbete. Anställning med lönebidrag, skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare samt anställning i Samhall AB är viktiga medel för att underlätta för arbetshandikappade att få ett arbete. Regeringen avser därför att göra en samlad översyn av hur de arbetshandikappades ställning skall stärkas på framtidens arbetsmarknad.

Internationella programkontoret förmedlar sedan några år s.k. interpraktikstipendier till ar-

betslösa ungdomar i åldrarna 20 till 30 år. Avsikten med dessa stipendier är att ge ungdomar som är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa möjligheter till praktik i utlandet. Programkontoret har emellertid haft stora svårigheter de två senaste åren att uppnå målsättningen att förmedla 1000 interpraktikplatser. För 2001 tilldelades Internationella programkontoret 47,3 miljoner kronor för att finansiera 1 000 interpraktikplatser. Beräknat medelsbehov för kommande budgetår motsvarar 500 platser. Regeringen avser att i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2002 göra en förnyad prövning av förmedlingen av internationella praktikplatser för arbetslösa ungdomar.

De beslutade förändringarna inom arbetslöshetsförsäkringen innebär bl.a. att anställningar med anställningsstöd med undantag från det särskilda anställningsstödet skall vara kvalificerande för en första ersättningsperiod. Riksdagen har konstaterat att det finns en risk att förändringen innebär att det huvudsakliga syftet med anställningsstödet blir att den enskilde skall kvalificera sig för nya ersättningsperioder och inte att anvisningen skall övergå i en reguljär anställning särskilt när det gäller offentliga arbetsgivare (bet. 2000/01:AU5, rskr. 2000/01:102). Riksdagen har utgått från att regeringen beaktar detta och har pekat på en lösning att utforma särskilda regler för anvisningar till de offentliga arbetsgivarna. Regeringen bereder för närvarande frågan hur det problem som riksdagen pekat på bör lösas. Ambitionen är att under hösten presentera en ordning som tillgodoser riksdagens intentioner.

Förlängning av Kulturarvs-IT under 2002

Regeringens bedömning: Försöksverksamheten med Kulturarvs-IT bör förlängas till att gälla även 2002.

Skälen för regeringens förslag: I enlighet med vad regeringen aviserade i 2001 års ekonomiska vårproposition bör försöksverksamheten med Kulturarvs-IT förlängas till att gälla även 2002. Regeringen initierade i 1999 års budgetproposition en försöksverksamhet för att göra kulturarvet tillgängligt. Arbetsuppgifterna skulle utföras av personer med mycket nedsatt arbetsförmåga, dvs. personer för vilka arbetsgivare kan få lönebidrag för hela den bidragsgrundande lönekost-

naden. Försöksverksamheten omfattade tre år med en utvärdering efter två år.

Verksamheten har varit förlagd till de regionala museerna samt i Kiruna, Ulriksfors och Grängesberg. Riksantikvarieämbetet har haft arbetsgivaransvar för dem som varit anställda vid museerna och Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna för de anställda i Kiruna, Ulriksfors och Grängesberg. Totalt skulle 130 personer anställas vid museerna och 110 sammanlagt på de övriga orterna.

KPMG revision har på regeringens uppdrag utvärderat verksamheten t.o.m. januari 2001. I slutrapporten konstateras bl.a. att det av olika skäl funnits svårigheter att starta verksamheten på vissa orter, bl.a. på grund av problem att hitta lämpliga lokaler, upphandling, finansiering av utrustning samt att avtalsförhandlingarna drog ut på tiden. Samverkan mellan arbetsledare inom Kulturarvs-IT och arbetsmarknadsmyndigheterna har haft brister. Olika uppfattningar om målgruppen för verksamheten och urvalet av personerna har ibland ställt till problem. Till problemen har också bidragit att vissa finansieringsfrågor varit oklara. Den allmänna uppfattningen är dock att verksamheten ger meningsfullt arbete till svårt funktionshindrade personer och att den samtidigt varit värdefull för att bevara kulturarvet. Uppfattningen är densamma hos såväl museiledning, arbetsledare och de anställda med arbetshandikapp. KPMG pekar på att försöksverksamheten inte kommit igång på alla orter och därför inte omfattar tre år.

Regeringen avser därför att förlänga försöksverksamheten till att gälla till utgången av 2002. Regeringen avser att under 2002 återkomma till riksdagen med vunna erfarenheter. Regeringen beräknar att utgifterna för den förlängda försöksverksamheten uppgår till 15,5 miljoner kronor 2002.

Förslaget påverkar inte ramen för utgiftsområdet.

Nya ersättningsregler inom de kommunala ungdomsprogrammen m.m.

Regeringens förslag: Lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program ändras på så sätt att ersättningen till deltagarna inom kommunala ungdomsprogram görs enhetlig över hela landet och motsvarar studiebidraget för gymnasiestuderande. Lagen ändras även på så sätt att utvecklingsersättningen till deltagare i ungdomsgarantin för år 2002 höjs till 3 160 kronor per månad.

Statskontorets utredning: I utredningen "Särskilda ungdomsåtgärder? Om kommunala ungdomsprogrammet och utvecklingsgarantin" presenteras förslag på förändringar i de arbetsmarknadspolitiska ungdomsprogrammen. Förslagen i utredningen överensstämmer delvis med regeringens. Statskontoret har dock i första hand föreslagit att ungdomsgarantin avvecklas och att ansvaret för ungdomarna flyttas från kommunerna till arbetsförmedlingen. I andra hand bör enligt Statskontoret ungdomsgarantin finnas kvar, men i modifierad form. Utredningen har remissbehandlats.

Remissinstanserna: En klar majoritet av remissinstanserna förespråkar att ungdomsgarantin skall finnas kvar med kommunalt huvudmannskap. Flera påtalar dock behovet av förändringar av verksamhetens styrning, innehåll och deltagarnas ersättning. Förslaget om att ersättningen till deltagare i de kommunala ungdomsprogrammen bör vara enhetlig och motsvara studiebidraget för gymnasiestuderande, får stöd av remissinstanserna.

Skälen för regeringens förslag:

Ersättningen

De kommunala ungdomsprogrammen riktas till arbetslösa ungdomar i åldrarna 16-19 år. I dag finns inga riktlinjer för kommunernas ersättning till deltagarna i ungdomsprogrammet och ersättningsnivåerna varierar därför mellan kommunerna. Ett av huvudsyftena med de kommunala ungdomsprogrammen är att stärka de arbetslösa ungdomarnas studiemotivation. Deltagande i kommunala ungdomsprogram bör därför inte medföra högre ersättning än vid studier på gymnasieskolan. Ersättningen bör bestämmas till en enhetlig nivå för hela riket som motsvarar det studiebidrag som lämnas till den som studerar i

gymnasieskolan. Förslaget föranleder en ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program.

Ändringen, som bör gälla från den 1 januari 2002, påverkar inte ramen för utgiftsområdet. Effekterna på den kommunala ekonomin blir i princip oförändrade då nivån på statsbidraget förblir oförändrat. Sannolikt blir effekten sänkta kostnader då ett flertal kommuner lämnar ett högre bidrag än nivån på studiebidraget.

Ungdomsgarantin

När det så gäller Statskontorets förslag om ungdomsgarantin konstaterar regeringen att arbetslösheten i åldrarna 20-24 år har minskat kraftigt under de senaste åren. Antalet öppet arbetslösa och i konjunkturberoende åtgärder utgör mindre än en tredjedel av antalet 1996. Målet att ingen under 25 år skall behöva vara arbetslös mer än 100 dagar har i stort sett infriats. Trots den positiva utvecklingen är förhållandena långt ifrån tillfredsställande. Totalt är fortfarande cirka 35 000 ungdomar i åldrarna 20-24 år öppet arbetslösa eller i konjunkturberoende åtgärder. Under det senaste året har antalet öppet arbetslösa och i åtgärder minskat i betydligt svagare takt än tidigare. Antalet personer inom ungdomsgarantin har legat ganska stabilt på cirka 5 000 per månad under de senaste två åren. Studier tyder på att "inaktivitetsnivåerna" bland ungdomar i åldrarna 20-24 år är relativt höga i Sverige jämfört med andra länder, dvs. andelen ungdomar som varken förvärvsarbetar eller studerar är relativt stor.

Andelen elever i gymnasieskolan som inte har erhållit slutbetyg efter fyra års studier har ökat och uppgår nu till cirka 30 procent. De största problemen med utdragna och oavslutade gymnasiestudier finns på de yrkesförberedande programmen. Den främsta uppgiften för gymnasieskolans individuella program (IV) är att ge eleverna det stöd som behövs för att de skall kunna återuppta studierna på ett ordinarie nationellt program. Ett problem är dock att andelen elever som går över från IV till andra program minskar. Av statistik från Skolverket framgår att bara 30 procent av de elever som i oktober 1999 studerade på IV, i oktober 2000 hade lämnat IV för ett nationellt program.

Regeringen anser, mot denna bakgrund, att det för närvarande finns ett behov av särskilda stödinsatser för ungdomar som lämnar gymnasieskolan med svaga eller ofullständiga studieresultat. Detta behov kan nu inte tillgodoses inom

andra arbetsmarknadspolitiska program. Regeringen delar därmed inte Statskontorets uppfattning att programmet ungdomsgarantin bör avvecklas omedelbart men att detta bör ske vid utgången av 2002. Frågan avgörs slutgiltigt mot bakgrund av innehållet i Gymnasiekommitténs förslag. Det finns emellertid skäl att göra vissa ändringar i garantins närmare utformning.

I Statskontorets liksom tidigare Ungdomsstyrelsens utredningar om ungdomsgarantin påtalas att ungdomarna som deltar i programmet har för lite kontakt med arbetsförmedlingen. Detta är en allvarlig brist. Regeringen anser att bristen bör åtgärdas genom att länsarbetsnämnden och arrangerande kommun i avtalen om ungdomsgarantin tar in villkor om aktivt och regelbundet arbetssökande under tiden i ungdomsgarantin.

Många ungdomar som deltar i ungdomsgarantin har en problemfylld studiebakgrund. Det är av det skälet som ungdomsgarantin främst bör inriktas på utbildningsinsatser som syftar till att förbättra ungdomarnas förutsättningar i vuxenlivet och på arbetsmarknaden. I grunden handlar det om att följa upp ett kommunalt ansvar för att ge ungdomar den utbildningsgrund som alla bör få före steget ut på arbetsmarknaden. Avtalen om ungdomsgarantin bör därför också omfatta en regel om att innehållet i ungdomsgarantin huvudsakligen skall inriktas på utbildningsinsatser.

I Statskontorets utredning framkommer vidare att redovisningen av kommunernas kostnader för ungdomsgarantin är otillfredsställande. Detta är inte acceptabelt och regeringen kommer att se till att avtalen mellan länsarbetsnämnd och arrangerande kommun skall innehålla en regel om att kommunen är skyldig att årligen avrapportera alla kostnader för programmet. Syftet med sådana rapporter är att göra det möjligt att bedöma den totala programkostnaden på nationell nivå.

Den lägsta nivån på aktivitetsstödet kommer 2002 att höjas till 183 kronor per dag. Ersättningen till deltagare i ungdomsgarantin bör höjas i motsvarande mån. För att överensstämja med ersättningen till deltagare i andra program föreslår regeringen att ersättningen höjs till 3 160 kronor per månad.

Regeringen avser att ompröva behovet av både ungdomsgarantin och kommunala ungdomsprogram under nästa år. Intentionen är att programmen skall avvecklas den 1 januari 2003. Frågan avgörs slutgiltigt mot bakgrund av innehållet i Gymnasiekommitténs förslag.

Insatser för att minska deltidsarbetslösheten

Regeringens bedömning: 100 miljoner kronor per år bör avsättas under 2002–2004 för att minska deltidsarbetslösheten. Medlen bör användas till aktiviteter såsom kompetensutveckling för deltidsarbetslösa, informationsinsatser och förändringar i arbetsorganisationen som möjliggör heltidsarbete.

Skälen för regeringens bedömning: Antalet deltidsarbetslösa är fortfarande högt trots de insatser som genomförs för att få en minskning till stånd. Under perioden november 1999 – november 2000 åtog sig kommun- och landstingsförbunden att verka för att landstingen och kommunerna skulle erbjuda deltidsarbetslösa inom vårdsektorn heltidsarbete. Parternas mål var att deltidsarbetslösheten skulle minska med 50 procent under den aktuella perioden. Det uppnåddes inte fullt ut men erfarenheten visar ändå att en nära dialog mellan parterna och samarbete med arbetsförmedlingen är nödvändig för att ge effekt. Vidare kan man konstatera att bestående resultat kräver att arbetsgivarna ser över både arbetsorganisation, rekryteringspolicy och arbetstidsplanering.

Deltidsarbetslöshet finns inom alla branscher men är vanligast inom vård och omsorg, därefter inom handel och restaurang. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökning 2:a kvartalet 2001 arbetar 951 600 deltid varav 233 800 personer önskar utökad tid. Av dessa är 169 300 kvinnor och 64 500 män. Kvinnorna utgör majoriteten av de deltidsarbetslösa och har ofta yrken där deltidsarbete är vanligt. Förutom det arbete som pågår på arbetsförmedlingarna med att stödja en utveckling som bidrar till att fler heltidsarbeten förmedlas till dem som är deltidsarbetslösa, har AMS fått ett uppdrag att i överläggningar påverka arbetsgivare som har en hög andel deltidsarbetslösa, även inom andra sektorer än vård och omsorg, att anpassa sin organisation så att deltidsanställda kan erbjudas den arbetstid som de efterfrågar.

I rapporten som AMS överlämnade till regeringen i augusti 2001 angående detta uppdrag, framkommer att insatserna hittills inriktats på att fullfölja det arbete som påbörjats med parterna inom vård- och omsorgssektorn. Samtidigt har partssamverkan och kartläggning av deltidsarbetslösheten initierats inom handel/hotell- och restaurangbranschen. Vidare har AMS infört en intygsrutin som innebär att arbetsgivaren till arbetsförmedlingen får uppge vilket arbetsutbud de kan erbjuda den deltidssökande. Sådana intyg bidrar till att arbetsförmedlingen snabbt får återkoppling och därigenom kan de effektivisera förmedlingsinsatserna genom att pröva möjligheterna i de fall det behövs att få önskad arbetstid på annan arbetsplats. Även villkoren för arbetsmarknadsutbildningen inom vård och omsorg har skärpts. Arbetsmarknadsutbildning skall endast beviljas under förutsättning att den förenas med garantier från arbetsgivaren som resulterar i anställning med arbetstider som motsvarar sökandes önskemål. Skälet till denna skärpning är att arbetsmarknadsutbildningen inom vård och omsorg som förvisso resulterat i goda resultat vad gäller andelen i arbete men i närmare 40 procent av fallen leder till deltids- eller timanställning. Det kan inte vara rimligt med tanke på de svårigheter som finns att rekrytera utbildad personal inom denna sektor. AMS belyser dock i sin rapport att aktiva förmedlingsinsatser och striktare användning av arbetsmarknadsutbildning inte i sig kan minska deltidsarbetslösheten. En oförändrad rekryteringspolicy och arbetsorganisation innebär ständiga inflöden av nya deltidsarbetslösa till arbetsförmedlingen. För att åstadkomma en bestående förändring krävs bättre personalplanering, ändrade arbetsmetoder, flexibla arbetstidsmodeller och ökad samverkan mellan arbetsgivare, fackliga organisationer och arbetsförmedlingen.

Dessa faktorer är avgörande och mot bakgrund av den fortsatta höga arbetskraftsefterfrågan och uttalad arbetskraftsbrist inom vissa branscher har regeringen i årets vårproposition anfört att 100 miljoner kronor per år under perioden 2002 – 2004 bör avsättas för att ytterligare stimulera till minskad deltidsarbetslöshet. Det kommer huvudsakligen att ske inom följande områden; kompetensutveckling för deltidsarbetslösa, informationsinsatser med syfte att sprida goda exempel om hur arbetsorganisationer kan tillgodose arbetstagarnas önskemål om sysselsättningsgrad samt övriga förändringar i

arbetsorganisationen som möjliggör heltidsarbete. Särskilt när det gäller samordning mellan olika verksamheter hos samma arbetsgivare för att kunna utnyttja tillgänglig personal på sådant sätt att de som vill kan få utökad arbetstid. Aktiviteterna skall vara gränsöverskridande, därför kommer en styrgrupp att bildas med representanter från Arbetsmarknadsverket, Arbetslivsinstitutet, Arbetsmiljöverket, Jämo och Svenska ESF-rådet med uppdrag att ta initiativ till aktiviteter utifrån beskrivna områden. Styrgruppen skall också medverka till att frågan får en bred förankring i de egna organisationerna. Aktiviteterna skall genomföras i projektform och vara tidsbegränsade. Medlen skall främst användas för de merkostnader som t.ex. ett nytt arbetssätt i arbetsorganisationen initialt kan medföra för att minska deltidsarbetslösheten. Till styrgruppen skall även en referensgrupp knytas med företrädare från fackliga organisationer och arbetsgivare inom branscher där deltidsarbete är oönskat hög. Syftet är att en dialog skall föras mellan parterna om hur medlen kan användas för att nå bästa resultat.

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering kommer att få i uppdrag att följa upp och belysa om aktiviteterna fått avsedd verkan och att medlen utnyttjas så att största möjliga effekt uppnås. Den närmare inriktningen av satsningen kommer att anges i myndigheternas regleringsbrev för 2002.

Inom Europeiska socialfondens mål 3 finns ytterligare ekonomiska förutsättningar för insatser som syftar till att minska deltidsarbetslösheten bland kvinnor.

4.9 Budgetförslag

4.9.1 22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Tabell 4.7 Anslagsutveckling

<i>Tusental kronor</i>				
2000	Utfall	4 537 055	Anslags-sparande	- 15 021
2001	Anslag	4 435 159 ¹	Utgifts-prognos	4 457 000
2002	Förslag	4 517 058		
2003	Beräknat	4 630 935 ²		
2004	Beräknat	4 722 294 ³		

¹ Inklusive slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av dessa finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionerna avsnitt 9.2.

² Motsvarar 4 521 758 tkr i 2002 års prisnivå.

³ Motsvarar 4 521 058 tkr i 2002 års prisnivå.

Ändamålet för anslaget avser kostnaderna för personal och lokaler samt andra förvaltningskostnader vid AMS, länsarbetsnämnderna samt arbetsförmedlingarna. Under anslaget redovisas också IAESTE-praktik (The International Association for Exchange of Students for Technical Experience) samt de avgiftsfinansierade verksamheterna vid Arbetslivstjänster (ALT) och Aske kursgård. I slutet av budgetåret 2000 var drygt 9 500 årsarbetare anställda inom AMV. Antalet årsarbetare har minskat med drygt 1 000 jämfört med samma period 1999.

AMS är beredskapsmyndighet med funktionsansvar för funktionen Arbetskraft och disponerar därför medel under utgiftsområde 6 Totalförsvaret för ersättning till utbildning av frivilliga försvarsorganisationer. Målet är att verksamheten inom funktionen skall bedrivas så att totalförsvarets behov av arbetskraft kan tillgodoses under höjd beredskap. AMV har samma uppgifter i krig och kris som under fredstid. Genom genomförda beredskapsåtgärder klarar funktionen detta mål och beredskapsförmågan bedöms vara godtagbar.

IAESTE-praktik är ett utbytesprogram som skall medverka till att tekniker får en bättre internationell kompetens. IAESTE hanteras av Internationella programkontoret.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.8 Arbetslivsinriktad rehabilitering, ALT

Tusental kronor

	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat
Utfall 2000	154 695	-156 007	-1 312
Prognos 2001	158 435	-158 435	0
Budget 2002	170 000	-170 000	0

ALT erbjuder mot avgift företag och myndigheter arbetslivsinriktad rehabilitering och insatser för att förebygga utslagning i arbetslivet. Målet för verksamheten är att medverka till att personer som står utanför arbetslivet skall kunna gå tillbaka till sitt tidigare arbete eller få ett annat arbete.

Tabell 4.9 Aske kursgård

Tusental kronor

	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat
Utfall 2000	20 469	-22 866	- 2 397
Prognos 2001	21 250	-22 160	-910
Budget 2002	23 000	-23 000	0

Verksamheten vid Aske kursgård är avgiftsfinansierad. Resultatet uppgick under budgetåret 2000 till -2,4 miljoner kronor. Det överskott som tidigare ackumulerats får användas i verksamheten.

Regeringens överväganden

AMV har under ett flertal år fått använda medel för arbetsmarknadspolitiska åtgärder under anslaget för tillfälliga personalförstärkningar. Regeringen har bedömt att dessa är en förutsättning för att upprätthålla kvalitet i förmedlingsarbetet i tider med hög arbetslöshet. Under budgetåret 2000 har AMS fått använda 700 miljoner kronor för tillfälliga personalförstärkningar. Regeringen föreslår att dessa medel permanent överförs till anslaget för Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader.

En viktig grund för att hävda arbets- och kompetenslinjen i arbetsmarknadspolitiken är att förmedlingarna kontrollerar att de arbetssökande står till arbetsmarknadens förfogande. Regeringen har därför betonat vikten av att förstärka arbetsförmedlingens kontrollfunktion. Under budgetåret 2001 avsattes 14,9 miljoner kronor av förvaltningsmedlen för AMS tillsyn av arbetslöshetsförsäkringen samt för AMS verksamhet i samband med överklagande av beslut om arbetslöshetsersättning eller medlemskap i arbetslöshetskassa. Anslaget minskas med 3 713 000 kronor från 2002 för att finansiera ett ökat medelsbehov under anslaget 22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 4 517 058 000 kronor för budgetåret 2002 samt att 15 210 000 kronor får användas för tillsynen av arbetslöshetsförsäkringen.

Tabell 4.10 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	4 435 159	4 435 159	4 435 159
Förändring till följd av:			
Beslut	-4 100	4 000	700
Pris- och löneomräkning	78 153	183 930	278 589
Överföring andra anslag m.m. ²	7 846	7 846	7 846
Summa förändring	81 899	195 776	287 135
Förslag/beräknat anslag	4 517 058	4 630 935	4 722 294

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

² Inklusivt slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen, avsnitt 9.2.

4.9.2 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd¹

Tabell 4.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2000	Utfall	32 251 353	Anslags-sparande	-530 990
2001	Anslag	38 445 136 ²	Utgifts-prognos	36 710 000
2002	Förslag	36 023 000		
2003	Beräknat	36 063 000		
2004	Beräknat	35 958 000		

¹ Nytt anslag från år 2001. Redovisningen av utfall och anslagssparande 2000 avser det tidigare under utgiftsområdet för budgetåret 2000 uppförda anslaget A1 Bidrag till arbetslöshetsersättning.

² Inklusivt en minskning med 474 864 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001.

Ändamålen för anslaget är i huvudsak arbetslöshetsersättning vid öppen arbetslöshet och aktivitetsstöd för personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program. Aktivitetsstöd får även användas för viss nationell medfinansiering som svarar mot utbetalningar från anslaget Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006. Likaså får aktivitetsstöd användas för medfinansiering av regionala tillväxtavtal för insatser som ryms inom ramen för de arbetsmarknadspolitiska reglerna och med utgångspunkt i de mål och prioriteringar som finns uppsatta för arbetsmarknadspolitiken. Under anslaget beräknas även högst 400 miljoner kronor för utgifter enligt ändamålet för anslaget 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader. Utgifterna påverkas främst av omfattningen på programmen och den öppna arbetslösheten, ersättningsnivåerna, ersättningsperiodernas längd

och villkoren för rätt till arbetslöshetsersättning. Aktivitetsstödet motsvarar den arbetslöshetsersättning deltagarna skulle ha fått om de varit öppet arbetslösa. De som inte är berättigade till arbetslöshetsersättning får 143 kronor per dag i aktivitetsstöd.

Bidrag till arbetslöshetsersättning

Utgifterna för arbetslöshetsersättning har minskat kraftigt. Under 2000 utbetalades 32 251 miljoner kronor vilket var 2 243 miljoner kronor mindre än under 1999. Utgifterna sjönk dock inte i den takt som beräknats med minskad arbetslöshet. Det beror på att sammansättningen av gruppen arbetslösa har förändrats och att de arbetslösa i större utsträckning än tidigare har haft inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning. Riksdagen fattade därför på regeringens förslag på tilläggsbudget för budgetåret 2000 att tillföra anslaget ytterligare 3 300 miljoner kronor (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01:FiU11, rskr. 2000/01:44). Trots detta har 530 miljoner kronor av anslagskrediterna utnyttjats. Under 2000 utbetalades ersättning för totalt 56 miljoner ersättningsdagar, vilket är en minskning med 8,6 procent jämfört med det antal ersättningsdagar som betalades ut 1999. Antalet öppet arbetslösa minskade under samma period med 16,4 procent. Omkring 77 procent av de öppet arbetslösa som var registrerade vid arbetsförmedlingen 2000 hade rätt till inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning medan omkring 8,6 procent hade rätt till grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen. Deltidsarbetslösheten har minskat och under 2000 uppgick den till i genomsnitt 117 876 personer vilket var 5 procent eller 5 774 personer färre jämfört med 1999. Av dessa hade 88 procent rätt till inkomstrelaterad ersättning och 4 procent hade rätt till grundbeloppet. Huvuddelen av de deltidarbetslösa är kvinnor.

Utgifterna för arbetslöshetsersättningen har fortsatt att minska. Under det första halvåret 2001 har 10 760 miljoner kronor utbetalats vilket är 26 procent lägre än under motsvarande period i fjol. Den genomsnittliga ersättningsnivån har dock ökat genom den vid halvårsskiftet 2001 genomförda höjningen av den högsta ersättningsnivån för den inkomstrelaterade arbetslöshetsersättningen under de första 100 dagarna av en ersättningsperiod samt grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen. Motsvarande höjningar har även gjorts av aktivitetsstödet.

Regeringen beräknar att i genomsnitt 173 000 personer per månad kommer att vara öppet arbetslösa under budgetåret 2001.

Aktivitetsstöd

Antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program har successivt minskat i takt med konjunkturförbättringen. Programvolymen var vid ingången av 2000 relativt låg men ökade under det andra halvåret. I genomsnitt uppgick antalet deltagare till 113 000 personer per månad under 2000 vilket var 28 000 färre jämfört med 1999. Utgifterna för aktivitetsstöd inklusive statliga ålderspensionsavgifter uppgick under 2000 till 10 498 miljoner kronor vilket var 2 943 miljoner kronor lägre än 1999. Utifrån det fortsatt goda arbetsmarknadsläget under 2001 beslutade riksdagen på regeringens förslag i samband med den ekonomiska vårpropositionen att minska anslaget med 475 miljoner kronor (prop. 2000/01:100, bet. 2000/01:FiU27, rskr. 2001/01:279). Utrymmet för arbetsmarknadspolitiska program under hösten kommer att vara begränsat men enligt regeringens bedömning tillräcklig för att kunna motverka flaskhalsar genom arbetsmarknadsutbildning, insatser inom aktivitetsgarantin samt för att förhindra utförsäkringar. Regeringen följer uppmärksamt utvecklingen på arbetsmarknaden för att kunna ta de ytterligare initiativ som behövs för att bekämpa arbetslösheten. Den genomsnittliga ersättningen för aktivitetsstöd har ökat. Detta beror på att det varit en större andel av programdeltagarna som varit berättigade till inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning samt den vid årsskiftet genomförda höjningen av den lägsta ersättningsnivån för aktivitetsstöd från 103 kronor per dag till 143 kronor. Den genomsnittliga ersättningsnivån beräknas öka ytterligare genom de höjningar som gjorts av ersättningsnivåerna inom arbetslöshetsförsäkringen eftersom motsvarande höjningar görs för aktivitetsstödet. Därutöver kommer den lägsta nivån på aktivitetsstöd stegvis att höjas ytterligare till 183 kronor per dag 2002 och 223 kronor per dag 2003.

sättningen för aktivitetsstöd har ökat. Detta beror på att det varit en större andel av programdeltagarna som varit berättigade till inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning samt den vid årsskiftet genomförda höjningen av den lägsta ersättningsnivån för aktivitetsstöd från 103 kronor per dag till 143 kronor. Den genomsnittliga ersättningsnivån beräknas öka ytterligare genom de höjningar som gjorts av ersättningsnivåerna inom arbetslöshetsförsäkringen eftersom motsvarande höjningar görs för aktivitetsstödet. Därutöver kommer den lägsta nivån på aktivitetsstöd stegvis att höjas ytterligare till 183 kronor per dag 2002 och 223 kronor per dag 2003.

Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Arbetsmarknadspolitiska program löper i normalfallet under sex månader. Det innebär att åtaganden under anslaget som avser aktivitetsstöd medför utgifter kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2002 besluta om åtaganden under anslaget som medför framtida utgifter. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för anslaget under 2002 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter om högst 4 000 miljoner kronor under 2003 – 2005.

Tabell 4.12 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Miljoner kronor

	2000 utfall ¹	2001 prognos	2002 beräknat	2003 beräknat	2004 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	0	4 366	4 000	0	0
Nya förpliktelser	0	3 949	4 000	0	0
Infriade förpliktelser ²	0	-4 315	-4 000	-3 500	-500
Utestående förpliktelser vid årets slut	0	4 000	4 000	0	0
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	0	5 500	4 000	0	0

¹Nytt anslag från år 2001. Utgifter för aktivitetsstöd omfattades 2000 av bemyndigande för det tidigare under utgiftsområde 14 Arbetsmarknads och arbetsliv för budgetåret 2000 uppförda anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Redovisning av detta sker under anslag 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader.

²Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Regeringens övervägande

Vid medelsberäkningen har regeringen tagit hänsyn till riksdagens beslut med anledning av 2001 års ekonomiska vårproposition, antagandena om den ekonomiska utvecklingen enligt den reviderade finansplanen samt förslagen under avsnitt 4.8. Vid beräkningen av anslagsnivån för 2001

ingår en minskning av anslaget med 35 000 000 kronor för att finansiera ett ökat medelsbehov för statlig medfinansiering under anslaget 22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000-2006.

De höjda ersättningsnivåerna inom arbetslöshetsförsäkringen påverkar även stödnivåerna inom vuxenstudiestödet. Under 2002 har därför

anslaget minskats med 58 miljoner kronor för att finansiera de ökade medelsbehovet för det under utgiftsområde 15 Studiestöd uppförda anslaget 25:4 Vuxenstudiestöd m.m.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett ramanslag om 36 023 000 000 kronor för budgetåret 2002. Av detta belopp beräknas 8 608 miljoner kronor för aktivitetsstöd, 24 229 miljoner kronor för bidrag till arbetslöshetsersättning samt 3 185 miljoner kronor för statliga ålderspensionsavgifter avseende aktivitetsstöden och bidrag till arbetslöshetsersättning.

Tabell 4.13 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	38 445 136	38 445 136	38 445 136
Förändring till följd av:			
Beslut	0	58 000	58 000
Övr. makroekonomiska förutsättn.	-940 991	-768 283	-365 131
Volymer	-1 465 269	-1 671 423	-2 180 577
Överföring till andra anslag	-16 000	0	0
Summa förändring	-2 422 260	-2 381 706	-2 487 708
Förslag/beräknat anslag	36 023 000	36 063 000	35 958 000

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

4.9.3 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader¹

Tabell 4.14 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Belopp
2000	Utfall	15 647 851	Anslags-sparande	2 498 841
2001	Anslag	5 417 318 ²	Utgifts-prognos	4 931 000
2002	Förslag	4 682 582		
2003	Beräknat	4 310 318 ³		
2004	Beräknat	3 808 775 ³		

¹ Nytt anslag från 2001. Redovisningen av utfall och anslagssparande 2000 avser det tidigare under budgetåret 2000 under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv uppförda anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Anslagssparandet från 2000 har förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

² Inklusivt en minskning med 343 768 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2001.

³ Motsvarar 4 790 216 tkr i 2002 års prisnivå

Ändamålen för anslaget är i huvudsak köp av arbetsmarknadsutbildning, flyttningsbidrag och övriga kringkostnader vid arbetsmarknadspolitiska program. Anslaget får användas för viss na-

tionell medfinansiering som svarar mot utbetalningar från anslaget Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006. Anslaget får även användas för medfinansiering av regionala tillväxtavtal och lokala utvecklingsavtal inom storstadspolitiken för insatser som ryms inom ramen för de arbetsmarknadspolitiska reglerna och med utgångspunkt i de mål och prioriteringar som gäller för arbetsmarknadspolitiken. Under anslaget beräknas högst 400 miljoner kronor för ändamål enligt anslaget 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd. Syftet är att AMV skall kunna ha en viss flexibilitet i medelsanvändningen i avvägningen mellan programplatser med aktivitetsstöd och upphandling av arbetsmarknadsutbildning m.m.

Situationen på arbetsmarknaden har fortsatt att förbättras vilket gjort att antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program minskat vilket det närmare redogörs för under anslaget 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd. Utgifterna för köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader uppgick under 2000 till 5 155 miljoner kronor vilket var 3 852 miljoner kronor lägre än 1999. Detta förklaras främst av en mindre omfattning i arbetsmarknadsutbildningen, att anställningsstöden från hösten 1999 sker i form av skattekreditering i stället för bidrag samt minskade utgifter för s.k. otraditionella insatser som numera benämns projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning.

Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Arbetsmarknadspolitiska program löper i normalfallet under sex månader. Det innebär att åtaganden under anslaget medför utgifter kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2002 besluta om åtaganden under anslaget som medför framtida utgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för anslaget under 2002 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter om högst 3 000 miljoner kronor under 2003 – 2005.

Tabell 4.15 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Miljoner kronor

	2000 utfall ¹	2001 prognos	2002 beräknat	2003 beräknat	2004 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	3 144	1 709	1 518	0	0
Nya förpliktelser	6 075	1 279	2 982	0	0
Infriade förpliktelser ²	3 144	-1 470	-1 500	-2 500	-500
Utestående förpliktelser vid årets slut	6 112	1 518	3 000	0	0
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	14 000	3 700	3 000	0	0

¹ Nytt anslag från år 2001. Redovisning utfall 2000 avser det tidigare under utgiftsområde 14 Arbetsmarknads och arbetsliv för budgetåret 2000 uppförda anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

² Utgiftutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Regeringens överväganden

Vid medelsberäkningen har regeringen tagit hänsyn till riksdagens beslut i anledning av 2001 års ekonomiska vårproposition, antagandena om den ekonomiska utvecklingen enligt den reviderade finansplanen samt förslagen under avsnitt 4.8. I anslagsnivån för 2001 ingår en minskning av anslaget med 1 788 000 000 kronor med anledning av att anställningsstöden utgår som en kreditering av arbetsgivarnas skattekonto och belastar statsbudgetens inkomstsida. Överföring till andra anslag avser i huvudsak att 21 460 000 kronor under 2002 överförs till anslaget 22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000-2006 för att finansiera ett ökat medelsbehov för statlig medfinansiering. Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett ramanslag om 4 682 582 000 kronor för budgetåret 2002.

Tabell 4.16 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	5 417 318	5 417 318	5 417 318
Förändring till följd av:			
Beslut	55 780	93 620	32 620
Övr. makroekonomiska förutsättn.	53 111	96 999	144 553
Volymer	-817 172	-1 290 119	-1 775 716
Överföring till/från andra anslag.	-26 455	-7 500	-10 000
Summa förändring	-734 736	-1 102 000	-1 608 543
Förslag/beräknat anslag	4 682 582	4 310 318	3 808 775

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

4.9.4 22:4 Särskilda insatser för arbetshandikappade

Tabell 4.17 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utveckling	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2000	Utfall	6 171 290	433 367 ¹	
2001	Anslag	6 542 240		6 321 000
2002	Förslag	7 139 492		
2003	Beräknat	7 198 857 ²		
2004	Beräknat	7 258 715 ²		

¹ Anslagssparandet beräknas tas i anspråk för förslaget på tilläggsbudget i budgetpropositionen att överföra motsvarande belopp till anslaget 22:10 Bidrag till lönegarantiersättning.

² Motsvarar 7 109 492 tkr i 2002 år prisnivå

Ändamålet för anslaget är statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA), an-

ställningar med lönebidrag, särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS), projektmedel för personer med arbetshandikapp och stöd till hjälpmedel på arbetsplatsen m.m. Anslaget får även användas för viss nationell medfinansiering som svarar mot utbetalningar från anslaget Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000–2006. Utgifterna under anslaget påverkas främst av omfattningen av lönebidrag och OSA samt av den genomsnittliga kostnaden för dessa stödformer. Syftet är att arbetssökande personer med arbetshandikapp skall ges samma möjligheter att delta i arbetslivet som personer utan arbetshandikapp.

Lönebidrag och OSA kan lämnas till arbetsgivare som anställer personer med arbetshandikapp. SIUS-verksamheten innebär att länsarbetsnämnden utser en särskild stödperson åt en arbetshandikappad för att ge stöd och träning i inledningsskedet av en anställning eller arbetspraktik. Stöd till hjälpmedel på arbetsplatsen m.m. inkluderar arbetsplatsanpassningar, särskilt biträde på arbetsplatsen och särskilt stöd för start av näringsverksamhet. Projekt med arbets-

marknadspolitisk inriktning syftar till att, i samverkan med övriga aktörer, öka möjligheterna för arbetssökande med svårare funktionshinder att få arbete. Budgetåret 2000 anvisades 6 800 miljoner kronor på statsbudgeten under anslaget. Omfattningen av anställning med lönebidrag och OSA blev mindre än planerat vilket ledde till ett anslagssparande på 433 miljoner kronor. Även under innevarande år pekar prognosen på ett underutnyttjande av anslagen.

Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Beslut om särskilda insatser för personer med arbetshandikapp omfattar normalt sett högst ett år. Det innebär att åtaganden under anslaget medför kostnader för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2002 besluta om åtaganden under anslaget som medför framtida utgifter. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för anslaget under 2001 ingå ekonomiska förpliktelser på högst 6 000 miljoner kronor under 2003–2005.

Tabell 4.18 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Miljoner kronor

	2000 utfall	2001 prognos	2002 beräknat	2003 beräknat	2004 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	0	3 999	4 500	0	0
Nya förpliktelser	0	4 075	6 000	0	0
Infriade förpliktelser ¹	0	- 3 574	-4 500	- 5 000	- 1 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	0	4 500	6 000	0	0
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	0	7 000	6 000	0	0

¹ Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Regeringens överväganden

Under 2000 fanns det i genomsnitt 24 800 personer med arbetshandikapp registrerade som arbetslösa på arbetsförmedlingen i landet. Av dessa var 55 procent män och 45 procent kvinnor. Lönebidrag och OSA är program som skall underlätta för arbetshandikappade att få anställning. AMV har inte använt tilldelade resurser för att minska arbetslösheten bland funktionshindrade i tillräcklig omfattning under 2000. I augusti kvarstod cirka 21 000 arbetshandikappade arbetslösa enligt AMS register. AMS begärde från länsarbetsnämnderna i mars 2000 handlingsplaner där länen fick redovisa de åtgärder som skulle vidtas för att utöka volymerna i programmen. AMS redogjorde för dessa planerade åtgärder i kvartals-

rapport 2001:1 till regeringen. Planerna varierar mellan länen och handlar bl.a. om mer effektiv fördelning av resurser inom länen, personalförstärkningar och utbildningsinsatser för handläggare. Det genomsnittliga antalet anställningar med lönebidrag och inom OSA har successivt ökat i år från 54 300 i januari 2000 till 57 300 i augusti 2001. Fördelningen mellan kvinnor och män under dessa perioder har varit relativt konstant kring 38 procent (kvinnor) respektive 62 procent (män). Regeringen anser det viktigt att AMV fullt ut utnyttjar de tilldelade resurserna för att så många arbetshandikappade som möjligt skall få ett arbete.

Riksdagen har uppmanat regeringen att se över frågan om försäkring av arbetshjälpmedel utifrån att kostnaderna för detta skulle vara ett

problem främst för allmännyttiga organisationer och små företag (bet. 1999/2000:AU1). Regeringen gav AMS i uppdrag att i samråd med Kammarkollegiet och RFV undersöka relevans och lämplighet i att teckna ett avtal avseende skadehantering för arbetshjälpmedel på arbetsplatsen. I redovisningen av uppdraget (dnr. N2001/5908/A) konstaterar AMS att frågan inte uppfattas som ett problem som motiverar ett avtal för skadehantering. Regeringen avser därför att inte vidta några åtgärder i denna del. Under 2002 beräknas 15 500 000 kronor under anslaget för förlängningen av försöksverksamheten med Kulturarvs-IT vilket det närmare redogörs för under avsnitt 4.8. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 7 139 492 000 kronor under 2002.

Tabell 4.19 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	6 542 240	6 542 240	6 542 240
Förändring till följd av:			
Beslut	419 367	419 367	419 367
Övr. makroekonomiska förutsättn.	57 885	117 250	177 108
Volym	120 000	120 000	120 000
Överföring andra anslag m.m.	0	0	0
Summa förändring	597 252	656 617	716 475
Förslag/beräknat anslag	7 139 492	7 198 857	7 258 715

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

4.9.5 22:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Tabell 4.20 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Anslag	92 400	Utgiftsprognos	96 827 ¹
2002	Förslag	92 400		
2003	Beräknat	94 645 ²		
2004	Beräknat	96 503 ²		

¹ Myndigheten disponerar utöver anslagsbeloppet ett utgående överföringsbelopp om 5 328 000 kronor från det för budgetåret 2000 på statsbudgeten uppförda anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader, anslagspost 4 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige, m.m.

² Motsvarar 92 400 tkr i 2002 års prisnivå.

Ändamålet för anslaget är kostnader för personal, lokaler och andra förvaltningskostnader vid Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) samt för medfinansiering av

s.k. tekniskt stöd inom de berörda socialfondsprogrammen.

Svenska ESF-rådet bildades den 1 januari 2000 som en myndighet inom AMV. Från och med den 1 januari 2001 är rådet inte längre en del av AMV. Svenska ESF-rådet svarar, inom ramen för de av EG-kommissionen fastställda programdokumenten, för genomförandet av Europeiska socialfondens mål 3 och gemenskapsinitiativet Equal under programperioden 2000-2006. Inom Svenska ESF-rådet finns en regional organisation som samråder med regionala partnerskap i sitt arbete med mål 3. Myndigheten svarar även för avslutandet av den föregående programperiodens mål 3 och mål 4 samt gemenskapsinitiativen Adapt och Employment. Detta arbete skall huvudsakligen vara genomfört under innevarande budgetår.

Regeringens överväganden

Regeringens mål för Svenska ESF-rådet är att myndigheten skall säkerställa ett effektivt och korrekt genomförande av mål 3 och Equal i enlighet med programdokumenten och de målsättningar som där anges. En väsentlig faktor är därvid enligt regeringens mening en väl fungerande samverkan med de regionala partnerskapen samt med AMS och andra myndigheter. Svenska ESF-rådet bör bl.a. i detta avseende bygga vidare på erfarenheterna från den tidigare programperioden. Regeringen bedömer också att programmens nyskapande karaktär ställer krav på ett fortlöpande utvecklingsarbete inom Svenska ESF-rådet beträffande arbetsätt och metoder.

Efter beaktande av ökade IT-kostnader för Svenska ESF-rådet föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett ramanslag om 92 400 000 kronor för budgetåret 2002. Den högre nivån, jämfört med beräkning i budgetpropositionen för 2001, finansieras genom att 3 713 000 kronor överförs från anslaget 22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader.

Tabell 4.21 Härledning av nivån 2002-2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	92 400	92 400	92 400
Förändring till följd av:			
Beslut	-5 300	-5 300	-5 300
Pris- och löneomräkning	1 587	3 832	5 690
Överföring från anslag 22:1	3 713	3 713	3 713
Summa förändring	0	2 245	4 103
Förslag/beräknat anslag	92 400	94 645	96 503

4.9.6 22:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000-2006

Tabell 4.22 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslagssparande	Utfall
2000	3 419		637 581
2001	Anslag 1 633 000	Utgiftsprognos	700 000
2002	Förslag 1 721 460		
2003	Beräknat 1 533 000		
2004	Beräknat 1 538 000		

Under detta anslag redovisas utbetalningarna från Europeiska socialfonden för programperioden 2000-2006. Utbetalningarna avser delfinansiering av insatser inom strukturfondsmålen 1, 2 och 3 samt gemenskapsinitiativet Equal. Från anslaget bekostas även den statliga medfinansieringen av satsningen på kompetensutveckling för sysselsätta i mål 1 och mål 3. Mål 3 och Equal omfattas av enbart Socialfonden medan målen 1 och 2 delfinansieras av flera strukturfonder. En övergripande redogörelse för de olika strukturfondsprogrammen lämnas inom utgiftsområde 19.

AMS är utbetalande myndighet för mål 3 och Equal. Totalt fem länsstyrelser ansvarar för utbe-

talningarna av socialfondsmedel inom mål 1 och mål 2.

Sverige har för programperioden 2000-2006 tilldelats totalt 1 042 miljoner euro, vilket motsvarar cirka 8 900 miljoner kronor, från Socialfonden. Socialfondsmedlen för mål 3 uppgår till 748 miljoner euro eller cirka 6 350 miljoner kronor. Motsvarande belopp för Equal är 86 miljoner euro eller cirka 730 miljoner kronor.

För 2000 redovisas under anslaget ett anslags-sparande om cirka 638 miljoner kronor, vilket motsvarar drygt 99 procent av anslaget. Anslags-sparandet avspeglar bl.a. en fördröjning av starten av målprogrammen jämfört med tidigare bedömning.

Under innevarande budgetår har socialfonds-medlen intecknats genom beslut i snabb takt. De beslutade socialfondsmedlen, inklusive beslut under 2000, uppgick per den 30 april 2001 till totalt 1 300 miljoner kronor.

Från årets början t.o.m. juli har totalt 194 miljoner kronor betalats ut från anslaget. Utbetalningstakten förväntas öka väsentligt under hösten och regeringen beräknar med ledning av de berörda myndigheternas prognoser att totalt 700 miljoner kronor kommer att betalas ut under året som helhet.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Verksamheten inom strukturfondsprogrammen är av långsiktig karaktär och omfattar bl.a. fler-åriga projekt. Åtaganden under anslaget kan således medföra kostnader för kommande budgetår. Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2002 ingå ekonomiska åtaganden under anslaget som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter om högst 4 000 miljoner kronor under 2003-2008.

Tabell 4.23 Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Miljoner kronor

	Utfall 2000	Prognos 2001	Beräknat 2002	Beräknat 2003	Beräknat 2004-2008
Utestående åtaganden vid årets början	0	336	2 320	-	-
Nya åtaganden	336	2 243	2 200	-	-
Infriade åtaganden	0	-259	-1 300	-1 300	-1 920
Utestående åtaganden vid årets slut	336	2 320	3 220	-	-
Erhållet/föreslaget bemyndigande	2 400	2 500¹	4 000	-	-

¹Inklusive en ökning på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.

Regeringens överväganden

Mål 3-programmet startade i oktober 2000. Programmet är indelat i fyra insatsområden. Insatsområdet Kompetensutveckling för sysselsatta syftar till att genom verksamhetsrelaterad kompetensutveckling få till stånd processer som bidrar till förnyelse och flexibilitet på arbetsmarknaden. I ett första steg görs en kompetens- och organisationsanalys. I ett andra steg genomförs kompetensutvecklingen. Totalt cirka 2 500 miljoner kronor har avsatts för insatsområdet under 2000-2002. Beloppet, som även inkluderar kompetensutveckling av sysselsatta inom mål 1, utgörs till hälften vardera av socialfondsmedel och statlig medfinansiering under anslaget. Privat medfinansiering tillkommer med nästan det dubbla beloppet. Insatsområdet Ökad anställbarhet och företagarganda avser aktiva åtgärder med syfte att stärka de grupper som står utanför arbetsmarknaden genom hjälp till egen försörjning, utbildning, jobbrotaion eller till att starta eget företag. Insatsområdet Integration, mångfald och jämställdhet syftar till att integrera personer med utländsk bakgrund och göra funktionshindrade personer delaktiga i arbetslivet. Även särskilda insatser för att minska könssegreringen på arbetsmarknaden skall göras. Insatsområdet Lokal utveckling är riktat till regionala och lokala aktörer och har som syfte att utnyttja möjligheterna till att sysselsättning skapas på lokal nivå, bl.a. i den sociala ekonomin. Nationell medfinansiering av insatser inom mål 3 som riktas till arbetslösa skall huvudsakligen ske inom ramen för anslagen 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd och 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader.

Den totala omfattningen av mål 3-programmet, inklusive den nationella och privata medfinansieringen, beräknas till 24 000 miljoner kronor under programperioden 2000-2006.

En utvärdering av genomförandet av mål 3-programmet skall påbörjas under hösten 2001. En första rapport skall ge ett underlag för utformningen av kompetensutvecklingsinsatserna för sysselsatta efter 2002.

Utlysningen av den första av totalt två ansökningsomgångar inom Equal ägde rum i mars 2001. Utmärkande för Equal-programmet är bl.a. att det tar sikte mer på strukturer och processer som bidrar till diskriminering än på specifika målgrupper. Insatser för att sprida resultaten på såväl nationell nivå som EU-nivå skall vara en

väsentlig del av programmet. Verksamheten inom Equal skall bedrivas i breda s.k. utvecklingspartnerskap. Varje utvecklingspartnerskap skall ha ett samarbete med minst ett partnerskap i en annan medlemsstat. Insatserna inom Equal i Sverige beräknas omfatta totalt cirka 1 500 miljoner kronor, inklusive nationell och privat medfinansiering.

Regeringen bedömer att mål 3 och Equal kan bli ett väsentligt tillskott till den nationella politiken för sysselsättning och genomförandet av de europeiska sysselsättningsriktlinjerna. Erfarenheterna från programperioden 1995-1999 visar att en väsentlig framgångsfaktor är partnernas engagemang i dels övervakningskommittéerna, dels de regionala partnerskapen.

Vissa ytterligare kostnader för den statliga medfinansieringen av kompetensutveckling för sysselsatta inom mål 1 och 3 har tillkommit jämfört med regeringens beräkningar före utarbetandet av programdokumenten. Anslaget bör därför engångsvis för 2002 tillföras 56 460 000 kronor. Medlen överförs från anslaget 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd och anslaget 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader med 35 000 000 kronor respektive 21 460 000 kronor. Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om totalt 1 721 460 000 kronor för 2002.

Tabell 4.24 Härledning av nivå 2002-2004

Tusental kronor			
	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	1 663 000	1 663 000	1 663 000
Förändring till följd av:			
Beslut	2 000	-130 000	-125 000
Överföring andra anslag m.m.	56 460		
Summa förändring	58 460	-130 000	-125 000
Förslag/beräknat anslag	1 721 460	1 533 000	1 538 000

4.9.7 22:7 Institutet för arbetsmarknads- politisk utvärdering

Tabell 4.25 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2000	Utfall	16 724		5 407
2001	Anslag	20 582 ¹	Utgifts- prognos	20 000
2002	Förslag	20 596		
2003	Beräknat	21 106 ²		
2004	Beräknat	21 503 ²		

¹ Inklusivt slutjustering med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna. En närmare beskrivning av dessa finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionerna avsnitt 9.2

² Motsvarar 20 596 tkr i 2002 års prisnivå.

Ändamålet för anslaget avser kostnader för projekt, personal, lokaler och andra förvaltningskostnader vid Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU). IFAU:s uppgift är att främja, stödja och genomföra utvärderingsstudier av arbetsmarknadspolitiskt motiverade åtgärder, arbetsmarknadens funktionssätt samt att bedriva utvärdering av effekterna på arbetsmarknaden av åtgärder inom utbildningsväsendet. Anslagssparandet om 5 407 000 kronor för 2000 beror på att institutet har beviljat bidrag till extern forskning som ännu inte inneburit utgifter. Anslagssparandet är in-tecknat till 4 464 000 kronor genom beslut till projekt och kommer att betalas ut efter 2000 och framåt. Under 2000 har IFAU publicerat 22 rapporter och det finns 42 pågående projekt. Färdigställda forskningsrapporter skickas till nationella och internationella tidskrifter för bedömning och publicering. Under 2000 har IFAU genomfört 39 seminarier i egen regi och personal från IFAU har deltagit i ett stort antal konferenser och workshops i Sverige och utomlands.

Regeringens överväganden

Det arbete inom arbetsmarknadspolitisk utvärdering som IFAU har bedrivit under 2000 ligger väl i linje med de behov som riksdagen har påvisat för att öka kunskapen om arbetsmarknadspolitikens effekter. Arbetsmarknadspolitiska program innebär en stor offentlig utgift och det är därför viktigt att följa upp och utvärdera insatsernas effektivitet.

Tabell 4.26 Härledning av nivån 2002–2004

Tusental kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	20 582	20 582	20 582
Förändring till följd av:			
Beslut	0	0	0
Pris- och löneomräkning.	258	768	1 165
Slutjustering avtalsförsäkringar ² .	-244	-244	-244
Summa förändring	14	524	921
Förslag/beräknat anslag	20 596	21 106	21 503

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med 2001 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2002.

² En närmare beskrivning finns i tilläggsbudgeten i samband med budgetpropositionen, avsnitt 9.2.

4.9.8 22:8 Bidrag till administration av grundbelopp till icke anslutna

Tabell 4.27 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2000	Utfall	55 172		7 409 ¹
2001	Anslag	63 244	Utgifts- prognos	58 000
2002	Förslag	61 000		
2003	Beräknat	62 598 ²		
2004	Beräknat	63 623 ³		

¹ Av anslagssparandet har 5 535 tkr förts bort från anslaget.

² Motsvarar 61 000 tkr i 2002 års prisnivå.

³ Motsvarar 61 000 tkr i 2002 års prisnivå.

Ändamålet för anslaget är vissa förvaltningskostnader i den kompletterande arbetslöshetskassan ALFA. Utgifterna avser administrationen av grundbeloppet för de icke anslutna. Under åren 2000–2002 beräknas även 8 miljoner kronor för teknikinvesteringar avseende de icke anslutna i arbetslöshetskassan ALFA.

Regeringens överväganden

Det totala antalet anslutna uppgår till 29 000 personer. Under 2000 betalade ALFA-kassan ut arbetslöshetsersättning till närmare 46 600 personer. Av dessa var 7 800 personer anslutna till kassan. Övriga (38 800) personer erhöll grundbelopp.

Tabell 4.28 Härledning av nivån 2002–2004

Miljoner kronor

	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001	63 244	63 244	63 244
Förändring till följd av:			
Beslut	-3 475	-3 475	-3 475
Pris- och löneomräkning	1 231	2 829	3 854
Överföring andra anslag m.m.	0	0	0
Summa förändring	-2 244	-646	379
Förslag/beräknat anslag	61 000	62 598	63 623

4.9.9 22:9 Bidrag till Samhall AB

Tabell 4.29 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2000	4 262 419	0	
2001	Anslag	4 262 419	4 262 419
2002	Förslag	4 262 419	
2003	Beräknat	4 262 419	
2004	Beräknat	4 262 419	

Ändamålet för anslaget avser ersättning till Samhall AB för de merkostnader som bolaget har jämfört med andra företag, t.ex. för den anpassade arbetstakten, att verksamheten finns i hela landet och anställningstryggheten för arbetshandikappade anställda.

Samhall AB har som uppgift att genom produktion av efterfrågade varor och tjänster erbjuda meningsfullt och utvecklande arbete med god arbetsmiljö åt arbetshandikappade där behoven finns. Staten ersätter Samhall AB för de merkostnader som bolaget har jämfört med andra företag. Denna merkostnadsersättning skall bl.a. täcka kostnader för anpassad arbetstakt, geografisk spridning, diversifierad verksamhet och stödinsatser för arbetsanpassning.

Utgifterna på anslaget styrs främst av antalet anställda med arbetshandikapp och antalet timmar som dessa arbetat.

Regeringens överväganden

I april 2000 lämnade RRV sin rapport Stödet till arbetshandikappade (2000:14). RRV lämnade bl.a. synpunkter på att fel målgrupper anställdes med lönebidrag och i Samhall och att dessa program inte var tillräckligt rehabiliterande. Samhall och AMV initierade som ett svar på en följd av

granskningar ett gemensamt utvecklingsprojekt med uppdrag att arbeta fram ett förslag till kvalitetssäkring som tog fasta på de olika momenten i anvisnings/rekryteringsprocessen samt arbetet med övergångar från Samhall till annat arbete. I maj 2001 publicerade samrådsgruppen rapporten "Kvalitetssäkring av programmet Samhall". I rapporten redovisas kvalitetskrav, indikatorer, mätmetoder och kriterier för kvalitetskraven samt uppgift om vem som har ansvar för olika moment.

Samhall AB har i avtalet mellan staten och Samhall AB för 2000 åtagit sig att utarbeta och redovisa hur Samhall som arbetsmarknadspolitisk åtgärd har en rehabiliterande effekt för arbetshandikappade anställda under tiden som de arbetar i Samhallkoncernen. Samhall lämnade i februari 2001 sin slutgiltiga rapportering av detta uppdrag. Av denna framgår att Samhall kommer att än tydligare i personalutvecklingsprocessen fokusera på de arbetshandikappades personliga utvecklingsplaner och framför allt på arbetet med rekrytering och övergångar i samverkan med arbetsförmedlingen.

Både på koncern- och dotterbolagsnivå skall personalutvecklingsarbetet följas upp systematiskt genom olika nyckeltal vilka beskrivs inom ett antal grupper, nämligen, utveckling, övergångar, ledarskap, delaktighet och trivsel. Dessa nyckeltal kompletteras med kvalitativ information fångat i de årliga personalenkäterna.

Uppföljning och utvärdering kommer att ske kontinuerligt med en första redovisning i samband med koncernplaneringen för 2003.

4.9.10 22:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Tabell 4.30 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2000	7 229	0	
2001	Anslag	7 229	7 229
2002	Förslag	7 229	
2003	Beräknat	7 229	
2004	Beräknat	7 229	

Stiftelsen Utbildning Nordkalotten drivs av Sverige, Finland och Norge enligt en överenskommelse från 1990. Anslaget ändamål avser ersättning till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten för de åtaganden svenska staten har för verksamhe-

ten samt kompensation för de kostnadsfördyringar som uppstår för Finland och Norge till följd av att utbildningstjänsterna är mervärdeskattepliktiga i Sverige. Utöver statsbidraget finansierar stiftelsen verksamheten genom intäkter från kurs- och uppdragsverksamhet. Till grund för verksamheten ligger stiftelsens stadgar och en överenskommelse mellan länderna.

Regeringens överväganden

Under 2000 har stiftelsen haft en beläggning om 255 årsplatser inom ramen för de utbildningsplatser som fastställs enligt överenskommelsen mellan Finland, Norge och Sverige. Därutöver sålde stiftelsen ytterligare 65 årsplatser. I en rapport till regeringen hösten 2000 lämnade AMS ett antal förslag om hur utbildningsplatserna kunde utnyttjas effektivare. Utifrån dessa förslag har regeringen gett AMS i uppdrag att centralt finansiera upphandling av utbildningsplatserna och ställa utbildningsplatserna till länsarbetsnämndernas förfogande för riksintag utan särskild kostnad för länsarbetsnämnderna. Därmed vidgas upptagningsområdet vilket underlättar rekryteringen av deltagare. AMS skall också ansvara för uppföljning och utvärdering av resultat efter genomförd arbetsmarknadsutbildning. Resultatet, i form av andel i arbete 90 dagar efter avslutad utbildning, var 54 procent för 2000.

Stiftelsen Utbildning Nordkalotten är ett bra exempel på ett gränsöverskridande samarbete mellan de nordiska länderna. Stiftelsen har det senaste året även arbetat för att ytterligare öka sin internationalisering. Syftet är skapa attraktiva utbildningar där möjlighet finns att erbjuda eleverna praktik i ett annat land och för lärarna att hämta kunskaper och erfarenheter som kan användas för att utveckla kursplanerna i en internationell inriktning. Projekten har genomförts inom ramen för Leonardo da Vinci-, Comenius- och Interregprogrammen.

4.9.11 22:11 Bidrag till lönegarantiersättningen

Tabell 4.31 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2000	Utfall	973 028	Anslags-sparande	92 660
2001	Anslag	963 367 ¹	Utgifts-prognos	1 246 685
2002	Förslag	388 000		
2003	Beräknat	416 000		
2004	Beräknat	416 000		

¹ Inklusivt förslag till tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002 med 433 367 tkr.

Från anslaget finansieras utbetalning av ersättningar till arbetstagare för lönefordringar vid konkurs i enlighet med lönegarantilagen (1992:497). Från anslaget betalas också ersättningar till länsstyrelserna för deras arbete med utbetalning av lönegarantimedel samt till Kammarkollegiet för administrativa kostnader. Från och med budgetåret 2001 nettobudgeteras anslaget. Således får återvunna medel ur konkurser disponeras för ändamålet för anslaget.

Utgifterna vad gäller lönegarantiersättningar styrs av antalet konkurser, av hur många som omfattas av konkurserna, ersättningstidens längd samt av de bestämmelser som styr rätten till ersättning.

Regeringens överväganden

Första halvåret 2001 har 606 miljoner kronor betalats ut enligt reglerna om lönegarantiersättning. Antalet berörda företag har uppgått till 3 361 och antalet berörda arbetstagare till 19 219. År 2000 inbetalades 114 miljoner kronor som utgjorde återvunna medel från konkurser. Första halvåret 2001 har 73 miljoner kronor betalats in.

Från och med 1999 finansierar anslaget endast utgifter för lönegarantiersättningar samt vissa administrationskostnader. Jämfört med tidigare, då även räntor och amorteringar på skulden från lönegarantifonden betalades av anslaget, behöver kostnaderna för lönegarantiersättningar beräknas med större exakthet.

Regeringen har bedömt att den förändrade anslagskonstruktionen medför behov av ett tydligare myndighetsansvar för lönegarantin. Uppsplittringen på flera olika myndigheter är ett ytterligare skäl att pröva frågan om ett tydligare och mer sammanhållet myndighetsansvar.

I december 1998 uppdrog regeringen därför åt Statskontoret att se över administrationen av lönegarantiersättningen m.m. Statskontoret har den 1 juni 1999 överlämnat rapporten En samlad administration av lönegarantin (1999:20). I rapporten föreslås bland annat att Riksskatteverket skall vara huvudman och ansvarig för anslaget till lönegarantiersättning samt att utbetalningar av ersättningar skall kunna göras av konkursförvaltarna. Vid ett genomförande av förslagen skulle Kammarkollegiet och länsstyrelserna inte längre ha kvar sin nuvarande hantering av lönegaranti-frågor. Rapporten har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I samband med budgetpropositionen för 1999 minskades anslaget med 150 000 000 kronor. Beloppet lades engångsvis tillbaka i tilläggsbudget till 1999 års ekonomiska vårproposition på grund av att förväntade regelförändringar ej kommit till stånd. År 2001 sänktes anslaget med 300 000 000 kronor p.g.a. förväntade effekter av regelförändringar och samtidigt infördes nettobudgetering. Uteblivna regelförändringar har även lett till att regeringen på tilläggsbudget, som överlämnas till riksdagen samtidigt med nu

framlagda budgetproposition, föreslår att anslaget för 2001 tillförs 433 367 000 kronor för att täcka det underskott som uppstått under året. Lagändringar med anledning av Förmånsrättskommitténs förslag skall genomföras, förslaget bereds för närvarande och regelförändringar väntas inträda 2002.

För budgetåret 2002 föreslår regeringen att riksdagen anvisar 388 000 000 kronor för anslaget 22:12 Bidrag till lönegarantiersättningen.

Tabell 4.32 Härledning av nivån 2002–2004

<i>Tusental kronor</i>			
	2002	2003	2004
Anslagsnivå 2001 ¹	963 367	963 367	963 367
Förändring till följd av:			
Beslut	-575 367	-575 367	-575 367
Övr. makroekonomiska förutsättn.		28 000	28 000
Summa förändring	-575 367	-547 367	-547 367
Förslag/beräknat anslag	388 000	416 000	416 000

¹ Inklusive förslag till tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2002.